

Jaarverslag 2015
voor de Vlaamse regering

Missie en visie van het GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap

► Missie

Het GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap streeft naar het bereiken van maximale leerwinst, een totale persoonlijkheidsontwikkeling, actief burgerschap en individueel welbevinden. Wij focussen op wat mensen verbindt en leren kinderen, jongeren en volwassenen samenleven over de grenzen van verschillen heen. Zo maken we van de school een betekenisvolle leer- en leefomgeving die bijdraagt tot een meer rechtvaardige samenleving: een vrije democratie met actieve burgers waarin elke persoon gelijke kansen heeft om zich maximaal te ontplooiën.

Om dit te realiseren willen wij

- voor iedereen een gediversifieerd en voldoende geografisch gespreid onderwijsaanbod van hoge kwaliteit organiseren en waarborgen;
- op een actieve wijze en met alle belanghebbenden de brede school bewerkstelligen;
- de gedecentraliseerde organisatie van ons onderwijs democratisch uitbouwen en voortdurend optimaliseren;
- onderwijsvernieuwend denken stimuleren, voor zover het verantwoord en realistisch is en de basisopdracht bevordert.

► Visie

Het GO! wil de school van zijn dromen realiseren. Dit houdt het volgende in:

- De school van de toekomst biedt kwaliteitsvol onderwijs aan een culturele mix van leerlingen en cursisten.
- De school is een prettige leer- en leefomgeving waarin kinderen, jongeren en volwassenen samen leren samenleven op basis van wederzijds respect en gelijkwaardigheid.
- De school als pluralistische entiteit weerspiegelt de maatschappij en zet in op gelijke onderwijskansen. Ze focust op het brede maatschappelijke leven en stelt het welbevinden van iedereen centraal.
- De school zet haar deuren open voor de wereld en maakt een leven lang en levensbreed leren mogelijk.
- De school van de toekomst is een nieuwe leeromgeving die de modernste ICT-applicaties overal en voor iedereen ter beschikking stelt in een toegankelijk multifunctioneel en duurzaam schoolgebouw.
- De school van de toekomst is volledig geïntegreerd in de maatschappij, ze heeft nauwe banden met de bedrijfswereld en de culturele, sociale en economische sectoren.
- In de school van de toekomst werkt de leerkracht inspirerend. De leerkracht maakt de jongeren wegwijs in een ambitieus leerproces met als doel maximale leerwinst te realiseren, rekening houdend met de talenten, interesses en individuele leermogelijkheden van elkeen.

► Waarden

Het GO! zet in op het samen leren samenleven op basis van respect, openheid, gelijkwaardigheid, oprechtheid, betrokkenheid en engagement, waarden die de bouwstenen vormen voor opvoeding tot actief burgerschap.

Ons charter: het pedagogisch project van het GO! (kortweg: PPGO!)

► Missie

Het PPGO! is het basisdocument waarin de grondbeginselen, de waarden en de algemene doelstellingen van het GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap zijn opgenomen. Het is een richtingwijzer en referentiekader om lerenden te begeleiden in hun persoonlijke ontplooiing enerzijds en in hun ontwikkeling naar samenleven in diversiteit en harmonie anderzijds. Het PPGO! biedt daarmee niet alleen een basis voor kwaliteitsvol onderwijs en opvang, maar het is ook een ruimer maatschappelijk project omdat het door een brede vorming van de gehele persoonlijkheid bijdraagt aan het samenleven.

► Basisbeginselen

Het GO! voedt op tot actief burgerschap door respect, oprechtheid, gelijkwaardigheid, openheid, engagement en betrokkenheid te bewerkstelligen.

Het PPGO! staat voor een dynamisch mens- en maatschappijbeeld. Het PPGO! beoogt gelijke kansen bij de maximale ontplooiing en vorming van persoonlijkheden. Daarbij streven we ernaar dat wie in het GO! gevormd en ontwikkeld is de volgende eigenschappen heeft:

- kijkt met een open geest, zonder vooroordelen, en toont belangstelling en respect voor ieders mening en bestaande verschillen;
- toont zich authentiek en integer in het samenleven met anderen, door eerlijk en respectvol uit te komen voor eigen ideeën en overtuigingen;
- huldigt de gelijkwaardigheid van mensen en de emancipatie van elk individu niet enkel als principe, maar spant zich ook in om ze te verwezenlijken;
- is betrokken bij de sociale werkelijkheid, dat wil zeggen:
  - eerbiedigt de universele rechten van de mens en zijn fundamentele vrijheden en draagt bij tot hun realisatie;
  - handelt volgens democratische waarden en instellingen;
  - verzet zich tegen maatschappelijke ongelijkheden en zet zich in voor sociale rechtvaardigheid.
- is mondig en kritisch en kan ideeën helder, genuanceerd en respectvol uiten;
- is bereid om een leven lang en levensbreed te leren.

Met het PPGO! wil het GO! elk individu gelijke kansen bieden om zich te ontwikkelen. Wij gaan daarbij niet uit van een vaste standaard maar spelen in op verschillen; lerenden krijgen pedagogische, didactische en sociaal-emotionele ondersteuning afgestemd op de eigen talenten, mogelijkheden en behoeften. Het PPGO! streeft de totale ontplooiing van de persoon na via het verwerven van kennis en inzicht en het ontwikkelen van vaardigheden en attitudes. Bijzondere aandacht gaat daarbij naar het ontwikkelen van een open geest, een kritische en creatieve houding ten aanzien van mens, natuur en samenleving, en actief burgerschap.

Elk mens is uniek, alle mensen zijn gelijkwaardig. In iedere onderwijs- en opvoedingssituatie moeten de individuele mogelijkheden van elke lerende tot hun recht komen. Iedereen heeft recht op gelijke ontwikkelingskansen. Rekening houden met eigen mogelijkheden en interesses wil enerzijds zeggen dat beperkingen en contextgebonden achterstanden worden gemilderd of weggewerkt door aangepaste ondersteuning. Anderzijds worden kinderen, jongeren en volwassenen ook maximaal uitgedaagd en geprikkeld in hun specifieke talenten. Het GO! tracht met andere woorden bij alle lerenden maximale ontwikkeling, leerwinst en welbevinden te bereiken.

De aandacht voor gelijke kansen toont hoe in ons opvoedingsproject de vorming van lerenden onlosmakelijk verbonden is met het veranderen van de samenleving. Die complexe samenhang tussen individu en samenleving heeft twee componenten:

- Enerzijds bereidt het GO! lerenden voor op het samenleven. Door in te zetten op voorgenoemde waarden wil het GO! mee bouwen aan de samenleving van de toekomst: een vrije democratie met actieve burgers waarin het samenleven centraal staat. Dit is slechts haalbaar als de vorming van het individu voldoende breed is, met aandacht voor zowel wetenschappelijke en technologische, sociaal-culturele als ethische componenten in een gezond evenwicht. Door die brede vorming leren kinderen, jongeren en volwassenen het doel en de zin van hun handelen inzien; het stelt hen in staat om zich kritisch op te stellen tegenover zichzelf en het maatschappelijke gebeuren en in vrijheid verantwoordelijkheid te dragen.
- Anderzijds positioneert het GO! zich met zijn pedagogisch project in de samenleving. Het universele recht op onderwijs veronderstelt dat de samenleving in maximale ontplooiings- en participatiekansen voorziet voor elk individu, volgens zijn of haar mogelijkheden. Dit recht is voor het GO! onlosmakelijk verbonden met het nastreven van gelijke kansen en het tegengaan van maatschappelijke uitsluiting. Door te focussen op wat mensen verbindt en kinderen, jongeren en volwassenen te leren samenleven over de grenzen van verschillen heen maken we van de school een betekenisvolle leer- en leefomgeving die bijdraagt tot een meer rechtvaardige samenleving.

► **Samen leren samenleven: neutraliteit als uitgangspunt voor actief burgerschap**

Het GO! heeft de grondwettelijke opdracht om neutraal onderwijs aan te bieden. Dat betekent dat de filosofische, ideologische en levensbeschouwelijke opvattingen van de lerenden en hun ouders geëerbiedigd worden. Neutraliteit betekent niet dat individuen neutraal of kleurloos zijn maar wel dat we uitgaan van een diversiteit aan levensbeschouwelijke perspectieven. Het GO! engageert zich tot neutraliteit en creëert daartoe een leer- en leefomgeving die uitgaat van de gelijkwaardigheid van levensbeschouwelijke overtuigingen, zonder de ene of andere overtuiging als richtinggevend naar voren te schuiven. De waarden die het GO! ondersteunt, bieden de zekerheid van een kader van neutraliteit dat noodzakelijk is om een dialoog tussen verschillende levensbeschouwingen op voet van gelijkwaardigheid mogelijk te maken: vrijheid, gelijkheid en solidariteit; gelijkwaardigheid van de seksen; scheiding van kerk en staat; vrijheid van gedachte en geweten van allen, waarbij elke persoon vrij is om een bepaalde levensbeschouwelijke overtuiging aan te nemen.

Het GO! creëert voor de lerenden de mogelijkheden om hun eigen individuele persoonlijkheid te ontwikkelen, hun eigen keuzes te leren maken en vormt hen als burgers in een democratische samenleving. Neutraliteit is daarbij als volgt gedefinieerd:

- lerenden de waarden bijbrengen die eigen en gemeenschappelijk zijn aan onze democratische samenleving en rechtsstaat;
- lerenden beschermen tegen elke vorm van druk die hen zou verhinderen om eigen keuzes te maken;
- actief optreden tegen vormen van discriminatie of uitsluiting op basis van geslacht, geaardheid, etniciteit, overtuiging en andere kenmerken;
- geen enkel onderwerp bij voorbaat uitsluiten van behandeling tijdens de lessen of van wetenschappelijke en pedagogische vraagstelling, om zo de openheid voor de diversiteit van visies in de samenleving te waarborgen.

Mensen met uiteenlopende overtuigingen zijn welkom in het GO! en hun eigenheid wordt er gerespecteerd voor zover zij de wetgeving in ons land respecteren, zich mee inzetten om kinderrechten en mensenrechten voor elke persoon waar te maken en actief betrokken zijn bij de grondwaarden en doelstellingen van het PPGO!. Het GO! beschouwt het actief

omgaan met alle vormen van diversiteit als een belangrijke uitdaging en een toegevoegde waarde bij het realiseren van zijn opdrachten. Actief burgerschap wordt op de eerste plaats gekenmerkt door een actief pluralistische basishouding en de verwachting van wederkerigheid. Het GO! stelt het samen leren samenleven als een kernopdracht voorop, en benadrukt daarmee dat alle mensen in onze samenleving over bestaande verschillen heen met elkaar verbonden zijn door gemeenschappelijke grondrechten en democratische basiswaarden.

► Engagementsverklaring

Door in te zetten op voorgenoemde waarden en doelstellingen wil het GO! mee bouwen aan de samenleving van de toekomst: een vrije democratie met actieve burgers waarin het samenleven centraal staat en elke persoon gelijke kansen heeft om zich maximaal te ontplooiën. De GO! school¹ is een school van de gemeenschap en voor de gemeenschap. Dat veronderstelt niet alleen een pedagogisch project, maar ook een brede participatie.

Via zijn beleid voorziet het GO! in kansen om democratische deelname aan de totstandkoming en uitvoering van beleidsbeslissingen mogelijk te maken. Het wil lerenden, ouders, personeel en bestuurders van het GO! aanzetten tot nadenken en betrokkenheid bij de maatschappelijke realiteit en de dagelijkse onderwijspraktijk. Het vertaalt het PPGO! in standpunten, actieplannen, school- en andere reglementen en de cultuur binnen zijn instellingen. Het PPGO! is dynamisch in zijn toepassing, afhankelijk van maatschappelijke ontwikkelingen, specifieke contexten, nieuwe wetenschappelijke inzichten of veranderende pedagogische behoeften.

In de scholen en instellingen van het GO! dragen alle lerenden, ouders, personeel en bestuurders er actief toe bij om de grondbeginselen, waarden en doelstellingen uit het PPGO! en de neutraliteitsverklaring van het GO! effectief te realiseren en na te leven of te doen naleven.

¹ Of voorziening

Woord vooraf

2015: een jaar van bewuste keuzes

2015 was voor het GO! een jaar van belangrijke keuzes. Gesterkt door een jarenlange gestage leerlingengroei, met een stijgend marktaandeel tot gevolg, hebben we een inhoudelijke verdiepingsoperatie afgerond die resulteerde in een vernieuwd pedagogisch project.

We willen immers onze maatschappelijke rol blijven vervullen in een samenleving die almaar diverser wordt en het onderwijs voor moeilijke uitdagingen plaatst. In ons pedagogisch project kiezen we nog nadrukkelijker voor het bijbrengen van respect, openheid, gelijkwaardigheid, oprechtheid, betrokkenheid en engagement, waarden die opvoeden tot actief burgerschap. Meer dan ooit willen wij dat onze leerlingen, cursisten én professionals 'samen leren samenleven'.

Onze samenleving werd in 2015 geconfronteerd met de gevolgen van conflicten op verschillende plaatsen in de wereld. Het fenomeen van de radicaliserende, jonge Syriëstrijders, het dreigende terrorisme en de toestroom van vluchtelingen uit oorlogsgebieden buiten Europa hebben het nieuws bijna dagelijks in de ban gehouden. Ze hebben ook de onderwijssector niet ongemoeid gelaten. Scholen werden voor nieuwe uitdagingen geplaatst. We hebben er als GO! voor gekozen de handschoen op te nemen. Een intense samenwerking tussen scholen, scholengroepen en de centrale diensten zorgde ervoor dat problemen beleidsmatig werden gesignaleerd en oplossingen op het terrein zo goed als mogelijk werden gerealiseerd.

Diezelfde samenwerking zorgde er ook voor dat we als net op een constructieve wijze kunnen kiezen voor meer inclusie in het onderwijs. Zo werken we actief mee aan het realiseren van de doelstellingen in het M-decreet.

Het GO! wil ook in de komende jaren borg staan voor kwaliteitsvol onderwijs. Maar daar moeten voldoende middelen tegenover staan. De volgehouden besparingsmaatregelen van de Vlaamse overheid, zowel op het vlak van geldelijke middelen als op het vlak van personeel, maken dat de omstandigheden waarin het GO! zijn maatschappelijke rol moet vervullen steeds precairder worden.

Scholen krijgen het steeds moeilijker om financieel het hoofd boven water te houden, zeker wanneer zij in een steeds strakker financieel carcan met de hierboven geschetste uitdagingen worden geconfronteerd. Maar daarbovenop komen nog eens de besparingen die de Vlaamse overheid de centrale administratie oplegt. Door de opeenvolgende besparingsoperaties kan het GO! onmogelijk het theoretisch vooropgestelde personeelskader invullen. Hierdoor staan stilaan vitale ondersteuningsfuncties, die essentieel zijn om de maatschappelijke uitdagingen aan te gaan, onder druk.

En het hoeft geen betoog dat ook op het vlak van infrastructuur de toestand dramatisch blijft. De inspanningen van de overheid om een zekere inhaalbeweging te maken worden zeker geapprecieerd. Maar het feit dat de financieringsmechanismen in verband met infrastructuur gebaseerd zijn op bestaande marktaandelen, maakt het voor het GO! vrijwel onmogelijk om te groeien. Hierdoor kunnen we op een aantal plaatsen niet de maatschappelijk emancipatorische rol spelen die we zouden willen, moeten en kunnen spelen.

Het GO! neemt zijn grondwettelijke en maatschappelijke rol meer dan ter harte. Als onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap nemen we binnen het onderwijslandschap een unieke positie in, en verdienen we de steun van de Vlaamse overheid.

Wij gaan er dan ook van uit dat deze Vlaamse overheid de juiste keuzes zal maken en het GO! in de toekomst alle kansen zal geven om de positieve maatschappelijke rol, die werd verankerd in het vernieuwde pedagogisch project, te realiseren.

Eddy Baldewijns
voorzitter Raad GO!

Raymonda Verdyck
afgevaardigd bestuurder

Inhoud

1. Speerpunten 2015	09
2. De Raad GO!	18
3. De positie van het GO! in het Vlaamse onderwijslandschap	24
4. Infrastructuur	32
5. Personeelsbewegingen in de centrale administratieve diensten	37
6. Samen zorg dragen voor klachten	38
7. Werkingsmiddelen	40

1. Speerpunten 2015

Het pedagogisch project van het GO! vernieuwd

Het PPGO! is het basisdocument waarin de grondbeginselen, de waarden en de algemene doelstellingen van het GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap zijn opgenomen. Voor het GO! is het dan ook de basis om kwaliteitsvol onderwijs te kunnen garanderen - voor iedereen. Meer nog, het is **een maatschappelijk project**, met deze uitgangspunten:

1. Het GO! wil *mee bouwen aan de samenleving van de toekomst*: een vrije democratie met actieve burgers waarin het samenleven centraal staat. Wij bereiden onze lerenden voor op het samenleven. Daarom willen we hen een voldoende brede vorming geven.
2. Met zijn PPGO! *positioneert het GO! zich in de samenleving*. Het universele recht op onderwijs veronderstelt dat de samenleving in maximale ontplooiings- en participatiekansen voorziet voor elk individu, volgens zijn of haar mogelijkheden.

In december 2015 heeft de Raad GO! een *vernieuwd* pedagogisch project goedgekeurd. De toenmalige versie van het PPGO! bestond tien jaar maar in die tijdspanne is de samenleving erg veranderd. De diversiteit in onze scholen is nog nooit zo groot geweest en we leven sinds enkele jaren in een superdiverse samenleving. In het vernieuwde PPGO! is daarmee rekening gehouden.

De krachtlijnen van het vernieuwde PPGO!

De basisbeginselen van het 'vernieuwde PPGO!' herbevestigen onze kernwaarden, die nog duidelijker en scherper worden geformuleerd. Reële kansen bieden aan jonge mensen, segregatie tegengaan, talenten ontwikkelen en elk talent gelijkwaardig behandelen blijven onze uitgangspunten. Het GO! kiest resoluut voor de rijkdom van diversiteit en een sociale mix. We zetten in op de totale ontplooiing van onze leerlingen: het ontwikkelen van een open geest, een kritische en creatieve houding ten aanzien van mens, natuur en samenleving, en actief burgerschap.

Met de nieuwe baseline **“samen leren samenleven”** maken we bewust de omslag van actief pluralisme naar actief burgerschap.

Hiermee gaan we een stap verder dan in het verleden en stellen we ons minder vrijblijvend op. 'Actief burgerschap' wordt eveneens gekenmerkt door een actief pluralistische basishouding, maar voegt daar de dimensies van betrokkenheid en wederkerigheid aan toe - een beklemtoning van het woord 'samen' in 'samen leren samenleven'. We willen jonge mensen opvoeden tot burgers die het engagement aangaan om samen een open samenleving vorm te geven. Burgers die kunnen omgaan met verschillende opvattingen en continue veranderingen. Maar die ook zelf hun steentje willen bijdragen en zich kunnen en willen inschakelen in een maatschappelijk project.

Dit houdt in

- dat we inzetten op onze kernwaarden: respect, oprechtheid en eerlijkheid, gelijkwaardigheid. Maar ook openheid, engagement en betrokkenheid;
- dat we aandacht hebben voor de verschillende wetenschappelijke, technologische, sociaal-culturele en ethische componenten in onze samenleving;
- dat we ons positioneren in die samenleving: dat de samenleving in maximale ontplooiings- en participatiekansen voorziet voor elk individu, volgens zijn of haar mogelijkheden.

Met onze grondwettelijk verankerde **neutraliteit** zorgen we voor een veilige leer- en leefomgeving die uitgaat van de gelijkwaardigheid van levensbeschouwelijke overtuigingen, zonder de ene of andere overtuiging als richtinggevend naar voor te schuiven. Dat betekent dus niet dat onze scholen bevolkt worden door neutrale leerlingen of neutrale leerkrachten, maar dat onze scholen neutrale plekken zijn waar verschillen naast elkaar kunnen bestaan op basis van gelijkwaardigheid.

Dat houdt in dat het GO! in zijn scholen:

- lerenden waarden bijbrengt die eigen zijn aan onze democratische samenleving;
- lerenden beschermt tegen elke vorm van druk die hen verhindert om eigen keuzes te maken;
- actief optreedt tegen elke vorm van discriminatie op basis van geslacht, geaardheid, etniciteit, overtuiging en andere kenmerken;
- elk thema bespreekbaar maakt.

Een vernieuwd PPGO!: niet over één nacht ijs!

Aan het vernieuwde PPGO! is een lang, uitgebreid traject voorafgegaan. Het begon in 2010 met een brede bevraging die als basis diende voor het GO! waardenboek, het bijbehorende waardenkaartspel en de toepassing ervan in de scholen. De voorbereiding van het GO! memorandum 2014 voor de (toen nieuwe) Vlaamse regering bouwde daarop voort. De resultaten van een nieuwe enquête over relevante onderwijsbeleidsthema's bij een zeer talrijke groep van medewerkers, ouders, leerlingen en cursisten van het GO! werden in beleidsaanbevelingen vertaald en verwerkt in het memorandum.

In 2015 werd een vervolgonderzoek rond de GO! waarden opgezet, ter voorbereiding van de Staten-Generaal voor alle bestuursniveaus van het GO!. Op basis van de resultaten en bevindingen van al deze initiatieven werd de nieuwe tekst voor het PPGO! geformuleerd, die op 11 december 2015 door de Raad van het GO! werd goedgekeurd.

Pedagogische begeleiding: schoolontwikkeling, leerbegeleiding, taal en curriculum

Het kalenderjaar 2015 was voor de Pedagogische begeleidingsdienst een scharnierjaar. In juni liep immers het driejaarlijkse begeleidingsplan 2012-2015 op zijn einde en in september startte een nieuwe begeleidingsperiode van drie jaar (2015-2018).

Voor deze nieuwe periode staan dezelfde speerpunten als voorheen centraal in het begeleidingsplan, namelijk: taal, leerbegeleiding en schoolontwikkeling, samen met het speerpunt curriculum. Stuk voor stuk thema's waar het GO! gezien de maatschappelijke uitdagingen en beleidsmatige ontwikkelingen niet omheen kan. Zo is het ondersteunen van schoolteams in het omgaan met anderstalige nieuwkomers een van de aandachtspunten binnen het speerpunt **taal**.

In verband met **leerbegeleiding** zijn er nieuwe uitdagingen, zeker nu het M-decreet in werking is getreden en schoolteams leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften inschrijven die voorheen sneller in het buitengewoon onderwijs belandden. **Schoolontwikkeling** is cruciaal om schoolteams sterker te maken zodat ze al deze en andere uitdagingen het hoofd kunnen bieden.

Naar aanleiding van de vernieuwde eindtermen heeft de Pedagogische begeleidingsdienst nieuwe leerplannen ontwikkeld die daarmee overeenstemmen. Onder andere daardoor is er ook veel vraag naar vak(gebied)gebonden ondersteuning en daarom besteedt de dienst in zijn driejarig begeleidingsplan ook extra aandacht aan alles wat met **curriculum** te maken heeft.

Permanente ondersteuning van CLB's die de uitdagingen aangaan

De Permanente Ondersteuningscel voor de CLB's van het GO! (POC) stond ook in 2015 in voor beleidsvoorbereidende en -ondersteunende taken en voor het professionaliseren van CLB-personeelsleden.

Het aanbod voor alle CLB-medewerkers omvatte een twintigtal onderwerpen, die uiteraard aansloten bij een aantal actuele maatschappelijke fenomenen, zoals Ouderlijk Gezag, Minderjarigheid en het M-decreet, Beroepsgeheim en DRM (Decreet betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp). In lerende netwerken hebben CLB-professionals met eenzelfde specifieke opdracht expertise en ervaring uitgewisseld, onder meer in verband met buitengewoon onderwijs, leerplicht, preventieve gezondheidszorg, e.d.

De POC bood de CLB's lokale ondersteuning op maat aan bij hun team- of organisatieontwikkeling (bv. vaardigheden in multidisciplinair werken versterken). Via een centrale helpdesk werden CLB-medewerkers met specifieke, specialistische vragen snel vooruitgeholpen.

Met name rond de vluchtelingenproblematiek werden heel wat coördinatie- en ondersteuningsinitiatieven genomen. Hier is het wel belangrijk aan te stippen dat door het gesloten enveloppesysteem de CLB's geen bijkomende middelen hebben gekregen, hoewel de werklast als gevolg van de vluchtelingenproblematiek wel sterk is gestegen in een aantal CLB's. We pleiten er dan ook voor om in extra financiële middelen te voorzien voor de CLB's die de betrokken scholen begeleiden. Dit naar analogie van de omkaderings- en werkingsmiddelen voor de scholen zelf, die wel stijgen als ze met een grote instroom van anderstalige nieuwkomers worden geconfronteerd.

M-decreet: procedure inschrijving onder ontbindende voorwaarde

Het M-decreet trad in werking op 1 september 2015. Het opzet van dit decreet is om het onderwijs meer inclusief te maken voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. Verwacht wordt dat door het M-decreet minder kinderen naar het buitengewoon onderwijs zullen gaan.

De daling van het aantal leerlingen in het buitengewoon basisonderwijs liet zich al opmerken in het schooljaar voorafgaand aan de implementatie van het M-decreet. Toen zagen we reeds een verschuiving van leerlingen van het buitengewoon onderwijs naar het gewoon onderwijs. Ouders worden zich er meer van bewust dat buitengewoon onderwijs niet per definitie dé oplossing is voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften.

Door die daling kwamen er in het buitengewoon onderwijs lestijden en uren vrij. Via een prewaarborgregeling bepaalde de overheid dat die vrijgekomen lestijden en uren in het schooljaar 2015-2016 aangewend werden om het gewoon basisonderwijs te ondersteunen bij de implementatie van het M-decreet. Het GO! vulde deze opportuniteit op twee manieren in. Enerzijds werden personeelsleden vanuit het buitengewoon basisonderwijs bij voorrang op schoolniveau ingezet om fase 0 en fase 1 van het zorgcontinuüm in het gewoon basisonderwijs vorm te geven en te ontwikkelen. Anderzijds werden leraren gewoon basisonderwijs in de klas ondersteund in het omgaan met leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. Vanuit tien ankerscholen werden 57 leerkrachten en paramedici (25 voltijdse eenheden profiel psycholoog/orthopedagoog en 32 voltijdse eenheden onderwijzer) ingezet om hoofdzakelijk op het niveau van de school en de scholengemeenschap het zorgcontinuüm te ontwikkelen en te vertalen tot in de klas.

De Vlaamse overheid heeft er de voorkeur aan gegeven om het M-decreet te implementeren in een regelluw klimaat, met andere woorden: met een beperkt aantal uitvoeringsbesluiten. De overheid laat scholen en onderwijsverstrekkers zelf bepaalde kernprocessen en begrippen invullen. Maar om alle leerlingen en cursisten over heel hun onderwijsloopbaan maximale ontwikkelingskansen te geven, moeten scholen gelijkgericht én doelgericht kunnen handelen. Om de nood aan procedures en ondersteunende materialen te lenigen hebben de centrale diensten van het GO! een procedure ontwikkeld voor de inschrijving onder ontbindende voorwaarde, zowel voor het basis- als het secundair onderwijs. Ze hebben ook een tekst over opleidingsvorm 4 opgesteld waarbij trajecten voor de sociaal-emotionele ontwikkeling (type 3/type 9) uitgeschreven zijn en een model van overeenkomst voor samenwerking tussen het gewoon secundair onderwijs en opleidingsvorm 4 van het buitengewoon secundair onderwijs.

In het M-decreet en de veranderingen die er zowel maatschappelijk als beleidsmatig aan ten grondslag liggen, ziet het GO! kansen om te groeien naar een ander onderwijsmodel. Daarom werd de aanzet gegeven tot het ontwikkelen van een GO! visie op inclusief onderwijs, waarbij een gefaseerd traject naar meer inclusie zal beschreven worden.

Radicalisering van jongeren voorkomen

De toenemende radicalisering en het gewelddadig extremisme, met uitwassen als de terreuracties van de IS die de media beheersen, plaatsen het GO! voor nieuwe uitdagingen. Scholen en leerkrachten hebben te maken met allerlei uitingen en ideeën, uiteenlopend van individuele identiteitscrises tot complexe maatschappelijke vraagstukken waaronder vertrekkende en terugkerende Syriëstrijders. Het behoort tot de kernopdracht van het GO! de scholen en de leerkrachten hierbij te ondersteunen.

Begin juli bekrachtigde de Raad van het GO! een visietekst over radicalisering die was voorbereid door beleidsmedewerkers van de drie bestuursniveaus. Onze pedagogische begeleidingsdienst ontwikkelde het nascholingstraject 'Radicalisme en

extremisme' dat uit zes informatie- en werksessies bestaat. Het werd tweemaal aangeboden. De Permanente Ondersteuningscel voor de CLB's werkte een draaiboek uit met krachtlijnen voor de CLB-medewerkers om leerlingen en leerkrachten te ondersteunen. Op die manier heeft het GO! mee de toon gezet in het maatschappelijke debat.

Sinds 1 januari 2016 wordt de problematiek structureel aangepakt en systematisch opgevolgd. Binnen de centrale diensten van het GO! werd een extra medewerker met bijzondere expertise aangesteld om te fungeren als aanspreekpunt en om een actieplan voor de periode 2016-2020 uit te werken en te implementeren. Scholen kunnen vragen stellen via een speciaal daartoe aangemaakt e-mailadres.

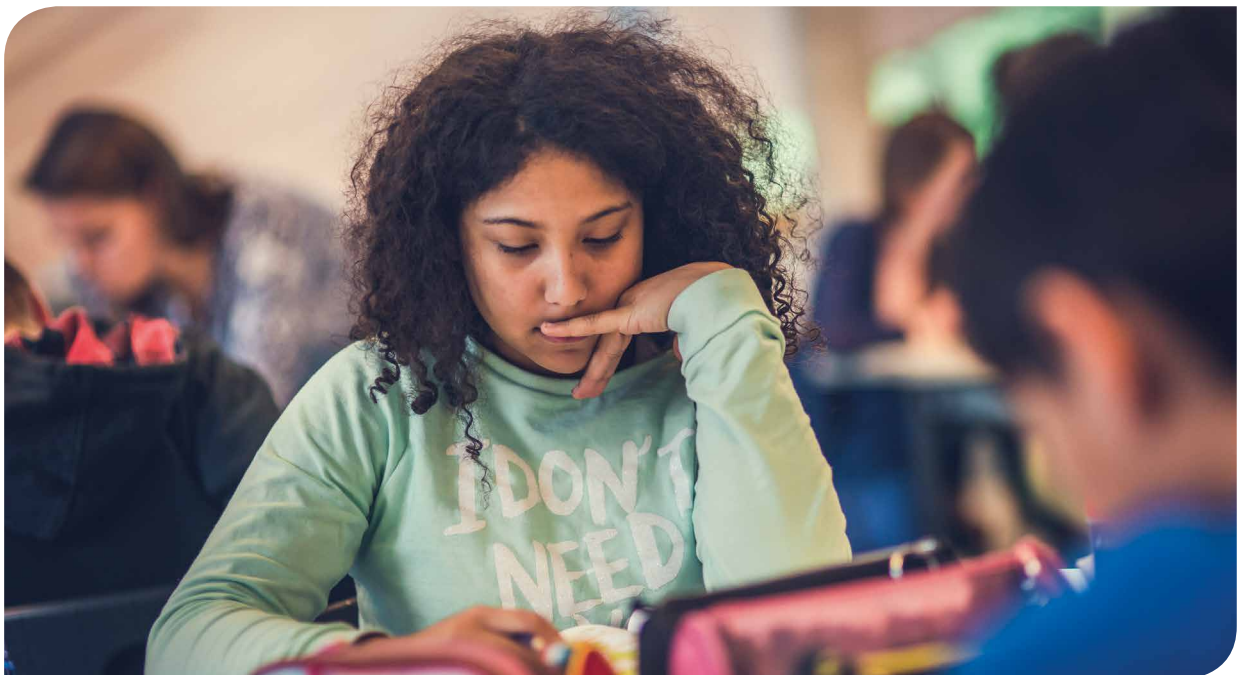
De centrale diensten werken samen met de werkgroep Onderwijs binnen het Europese RAN² Center of Excellence om Europese partnerschappen, netwerken en projecten te ontwikkelen met het doel scholen, opvoeders en leerkrachten over heel Europa te ondersteunen in het professioneel omgaan met deze moeilijke problematiek. In samenwerking met het RAN worden papers, projectfiches en ander didactisch materiaal ontwikkeld. Er wordt ook vorming, coaching en training op maat aangeboden.

Vluchtelingen: een geïntegreerde aanpak

Wat vooral in het oog springt zijn de talrijke minderjarigen in gezinsverband en het aantal niet-begeleide minderjarige vluchtelingen. Een op de vier asielzoekers is een kind.

Alle informatie, signalen uit het werkveld en aandachtspunten kwamen terecht bij onze centrale diensten. In september werd een dossier opgesteld met een inschatting van de gevolgen voor het onderwijs en werd een 'ad hoc commissie vluchtelingen' opgericht om standpunten en acties af te stemmen met het werkveld en blinde vlekken in het beleid op te sporen. Deze informatie werd ook doorgespeeld aan het structureel overleg over asiel en onderwijs dat werd georganiseerd door het kabinet van de minister van Onderwijs.

De centrale diensten ontwikkelden voor de scholen van het leerplichtonderwijs een tool om de ingeschreven OKAN-leer-

lingen en anderstalige nieuwkomers te registreren. Op die manier kunnen we de leerlingenaantallen op een flexibele wijze opvolgen en krijgen we een net-brede blik op de instroom van leerlingen, ook van OKAN-leerlingen die soms instromen in reguliere secundaire scholen. Daarnaast krijgen we ook zicht op de anderstalige nieuwkomers die ingeschreven worden in het kleuter- en het lager onderwijs.

In de GO! scholen is er veel bereidheid om deze leerlingen een veilige plek en kwalitatief onderwijs te bieden. Door de grote toevloed van 'jonge' anderstalige nieuwkomers werden in 2015 en worden in 2016 nieuwe OKAN-vestigingen opgericht. Onze pedagogische begeleidingsdienst volgt en ondersteunt deze nieuwe vestigingen, promoot en bevordert uitwisseling met ervaren vestigingen.

Het GO! blijft in 2016 net-breed de vinger aan de pols houden in verband met de opvang van vluchtelingen. Samen met de overheid wil het GO! werken aan structurele oplossingen, niet enkel aan tijdelijke noodoplossingen.

Duaal leren – Een kwaliteitsvolle intake, screening en matching en het belang van onderwijsloopbaanbegeleiding (OLB)

Het GO! heeft steeds een pioniersrol gespeeld in de organisatie van werkplekleren en het deeltijds beroepssecundair onderwijs. De conceptnota van de Vlaamse Regering over duaal leren (januari 2015) en de conceptnota bis (juli 2015) werden dan ook positief onthaald als een stimulans om het onderwijs en de bedrijfswereld beter op elkaar af te stemmen.

Beide conceptnota's gaven een extra boost om de contacten met de sectoren en bedrijven sterker aan te halen. Er werd een visietekst over werkplekleren ontwikkeld waarin het item werd gekaderd in de modernisering van het secundair onderwijs.³ In het voorjaar werden tal van infosessies en workshops georganiseerd om de scholen en centra voor deeltijds beroepssecundair onderwijs bij het duaal leren te betrekken. Acht GO! scholen werden uit zeven studierichtingen geselecteerd om in september 2016 te starten met een proefproject 'Schoolbank op de werkplek'. Leden van de Pedagogische begeleidingsdienst en afgevaardigden van scholen/centra voor deeltijds beroepssecundair onderwijs startten met het uittekenen van een standaardtraject voor de pilots. In de betrokken scholen/centra voor deeltijds beroepssecundair onderwijs werd een veranderingsproces opgestart.

Het ESF-project 'DuLeGo' van het GO! werd voor 85.000 euro goedgekeurd en gefinancierd. In dit project gaan acht scholen, centra voor deeltijds beroepssecundair onderwijs en centra voor leerlingenbegeleiding uit alle provincies aan de slag, samen met sectoren en AP Hogeschool Antwerpen, om een kwaliteitsvolle screening voor het duaal leren uit te werken. Op een innovatieve manier wordt gebruikgemaakt van kwaliteitsvolle tools en een screeningmethodologie die gestoeld is op de ervaring en expertise die in het deeltijds beroepssecundair onderwijs is opgebouwd. Binnen het project wordt ook het belang van onderwijsloopbaanbegeleiding benadrukt en worden loopbaancompetenties in kaart gebracht vanuit het perspectief van het lokale bedrijf, de school/het CLB en de individuele leerling, om de arbeidsrijpheid te bepalen.

Een nieuwe organisatie voor de centrale diensten

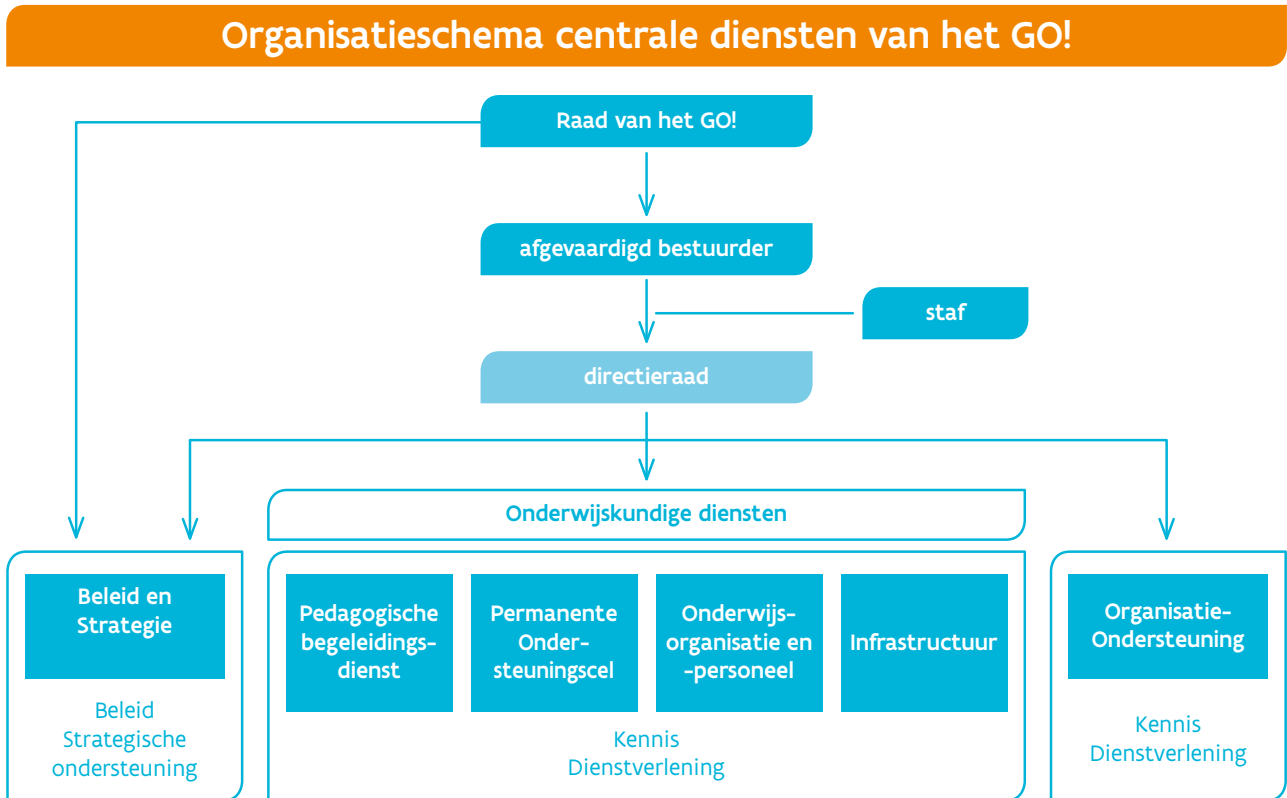
In 2015 kreeg het project 'Optimalisatie van de centrale diensten' zijn beslag. De centrale diensten hebben tot missie het GO! te positioneren als hét onderwijs van en voor de Vlaamse Gemeenschap met een belangrijk maatschappelijk effect door invulling te geven aan het pedagogisch project van het GO! (PPGO!), het uit te dragen en te realiseren in het net.

Hun werking is toegespitst op drie kernopdrachten:

- kennis opbouwen, verwerken, beheren, ontwikkelen en delen;
- beleid ontwikkelen, positioneren en uitdragen;
- dienstverlening organiseren, integreren en professionaliseren.

Er werd een nieuwe afdeling **Beleid en Strategie** opgericht om ervoor te zorgen dat er voldoende focus wordt gelegd op kwalitatieve beleidsvoorbereiding en het uittekenen van de strategie op langere termijn, evenals de implementatie van het strategisch plan op middellange en korte termijn. De samenwerking tussen de onderwijskundige diensten werd versterkt en een aantal ondersteunende diensten - voor het hele net - werd samengebracht in een nieuwe afdeling **Organisatieondersteuning**.

Dit resulteerde in het volgende organogram:

Sterkere scholengroepen

De scholengroepen staan vijftien jaar na hun oprichting voor nieuwe interne en externe uitdagingen. In het kader van het project 'Bestuurlijke optimalisatie' (schaalvergroting), dat in 2014 werd opgestart, zijn de kerntaken van een scholengroep beschreven: een scholengroep geeft richting aan de onderwijsinstellingen en stelt hen middelen beschikbaar om de onderwijskwaliteit te waarborgen en het PPGO! te realiseren.

Er werd een begeleidings- en ondersteuningstraject voor scholengroepen uitgestippeld. Om dit te ondersteunen werden verschillende instrumenten ontwikkeld, waaronder een scholengroepfoto, zelfevaluatie-instrumenten, simulatietools, en zo meer.

Het uiteindelijke doel van het project is te komen tot bestuurskrachtige scholengroepen met een regionale inbedding, ruimte voor kwaliteitszorg, een optimale doorstroming van basis- naar secundair onderwijs en een optimaal onderwijsaanbod.

Een projectleider heeft in alle provincies en in alle scholengroepen infosessies gegeven en verandertrajecten opgestart.

Bestuurlijke optimalisatie is een proces dat zich binnen een scholengroep kan voltrekken, maar in verschillende gevallen

kan men ook meerdere scholengroepen betrekken, bijvoorbeeld om de leerlingenstromen te optimaliseren door het onderwijsaanbod beter op elkaar af te stemmen.

Scholengroep Ant1gon en Scholengroep Forum hebben als eerste beslist om vanaf 1 september 2016 één nieuwe scholengroep te vormen.

Los van de beoogde samenwerking tussen scholengroepen heeft het proces er alvast toe bijgedragen dat de werking binnen de scholengroepen werd geoptimaliseerd en geprofessionaliseerd.

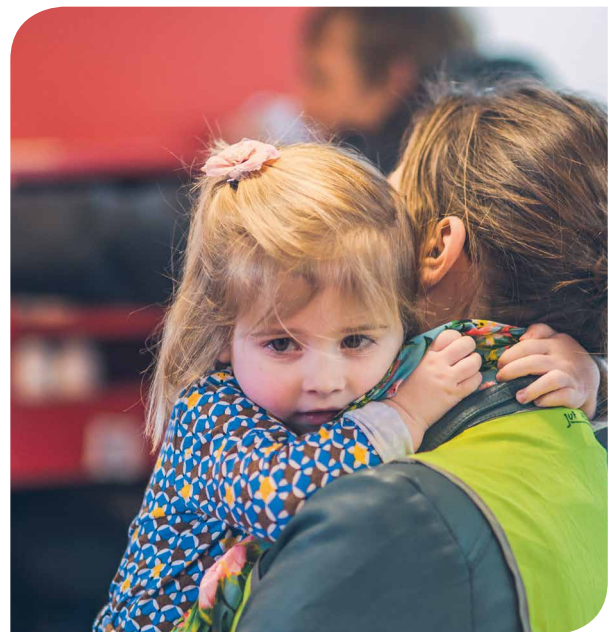
We streven ernaar om tegen ten laatste april 2018, wanneer nieuwe raden van bestuur in de scholengroepen starten, een hertekend landschap op het regionale bestuursniveau te hebben.

Samenwerking officieel onderwijs

De minister van Onderwijs nam het initiatief om gesprekken tussen de verstrekkers van officieel onderwijs op te starten over intensievere samenwerking of zelfs de vorming van één officieel onderwijsnet. Om het openbaar onderwijs te versterken en de budgettaire middelen efficiënter aan te wenden, stuurde de Vlaamse Regering aan op meer samenwerking tussen de drie verstrekkers van officieel onderwijs (het GO!, het gemeentelijk en stedelijk onderwijs en het provinciaal onderwijs).

De Raad van het GO! heeft het belang van dit initiatief benadrukt. Het GO! stelde zich bij deze overlegmomenten steeds als een constructieve gesprekspartner op en werkte actief mee aan de denkoefening die erop gericht is de samenwerking tussen de verstrekkers van officieel onderwijs te intensifiëren. Als basis voor de besprekingen werd gebruikgemaakt van een adviesnota, uitgebracht door de politiek samengestelde commissie 'Officieel onderwijs'. De onderwijsverstrekkers namen het initiatief om zelf een gedragen voorstel tot geïntensifieerde samenwerking uit te werken.

Tijdens de hoorzitting in het Vlaams Parlement op 18 juni herhaalden zij dit engagement. Het GO!, het POV en het OVSG formaliseerden een voorstel tot verdere aanpak in een gemeenschappelijke brief aan de minister van Onderwijs, de respectieve bestuursorganen en - ter informatie - aan het Katholiek Onderwijs Vlaanderen. De minister van Onderwijs sloot zich

hierbij aan en gaf de onderwijsverstrekkers de opdracht om tegen januari 2016 een concreet voorstel tot samenwerking voor te leggen.

Er werden vijf werkgroepen in het leven geroepen om concrete voorstellen uit te werken rond de rechtspositie van de leerkrachten (1), leerplannen (2), aanbod en planificatie (3), neutraliteit en pedagogisch project (4) en bestuurlijk model (5). Een stuurgroep volgde de werkzaamheden van de werkgroepen op. Er werd een gezamenlijk document voorbereid dat begin 2016 aan de minister werd aangeboden.

GO! pro – kennisplatform voor de GO! professional

In juni werd het nieuwe digitale kennisplatform GO! pro⁴ gelanceerd. Hier vinden alle personeelsleden uit het net alle informatie die nuttig is voor hun job in het GO!. De site bundelt onder andere alle leerplannen en lessentabellen, actuele onderwijsontwikkelingen, GO! standpunten, nieuwe regelgeving, alles over de onderwijsloopbaan, nascholingen, een activiteitenkalender, GO! publicaties, huisstijlproducten, hulp bij crisissen en nog zoveel meer. Door het 'responsive design' is de site ook raadpleegbaar op tablets en smartphones.

Met de komst van GO! pro verdwenen twee verouderde websites (GO! smartweb voor directeurs en GO! prikbord voor leerkrachten) en een reeks kleinere themasites. Dankzij de geïntegreerde aanpak op GO! pro kunnen alle GO! professionals de informatie op één plaats vinden. De introductie van een nieuw zoekstelsel werd door de gebruikers positief geëvalueerd. Er worden ook links gelegd naar andere relevante kennisplatformen, bv. van het departement Onderwijs.

Aan GO! pro is ook een nieuwsbrief verbonden, die wekelijks op woensdag naar zo'n 20.000 abonnees verstuurd wordt.

Een facilitair informatiesysteem om de infrastructuurnoden in kaart te brengen

De noden op het vlak van infrastructuur zijn zeer groot. Maar alles begint natuurlijk met een duidelijk zicht op - en inzicht in - die noden. Daarom startte het GO! in 2013-2014 met de implementatie van een Facilitair Management Informatiesysteem (FMIS). Dit systeem bevat verschillende modules. Via het project 'Opmeting', opgestart in 2015, wordt stelselmatig informatie over het gebouwenpatrimonium opgeslagen. De databank van domeinen en gebouwen wordt geactualiseerd en er wordt een koppeling gemaakt tussen scholen of andere instellingen en de domeinen waarop ze gevestigd zijn.

Wanneer de gebouwen opgemeten zijn, worden de plannen opgeladen in het FMIS en wordt een aantal fysische en geografische kenmerken per gebouw opgeslagen (onder andere het aantal bouwlagen, aantal lokalen, oppervlakte, type gebouw, type lokaal, GIS-coördinaten). De ruwe gegevens over de domeinen en de gebouwen vormen de basis voor alle andere modules en toepassingen. De gegevens op zich kunnen worden verfijnd en aangevuld, maar de grootste uitdaging bestaat erin om deze (basis)informatie actueel te houden. Uiteraard vormen deze gegevens ook mee de basis van de integraalplannen die per scholengroep worden opgemaakt.

De modules voor onderhoud, inventarisatie en conditiestaatmetingen werden in 2015 gefaseerd in gebruik genomen, na een testfase. Zo testte een aantal scholen een systeem om via een app werkbonden op te maken voor het onderhoudspersoneel en vervolgens de staat van de werken op te volgen. In de toekomst zullen ook andere modules worden uitgerold, onder meer voor contracten- en vastgoedbeheer en energiebeheer.

Zowel de integraalplannen als de geactualiseerde informatie in het FMIS zullen als basis dienen bij het opmaken van de meerjarenplanning voor infrastructuurwerken.

⁴ <http://pro.g-o.be>

2. De Raad GO!

De Raad is het centrale bestuursorgaan van het GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap.

Samenstelling

De Raad bestaat uit vijftien leden. Tien leden worden rechtstreeks verkozen: vijf door ouders en gecoöpteerde leden van de schoolraden en vijf door personeel van de schoolraden en directeurs. De overige leden worden aangewezen door Vlaamse universiteiten met een pedagogische faculteit (drie) en door de publiekrechtelijke hogescholen samen (twee).

Op 1 januari 2015 trad de Raad van het GO!, na verkiezingen in het najaar van 2014, in een nieuwe samenstelling aan. Hij zal zijn bevoegdheden uitoefenen tot 31 december 2018.

Leden⁵

Eddy Baldewijns, voorzitter
Sofie Christiaens, ondervoorzitter
Geert De Soete, ondervoorzitter
Dennis Cluydts
Paul De Knop
Filip Giraldo
Dimokritos Kavadias
Freya Konings
Marlies Lacante
Jan Michiels
Freddy Moreels
Linda Van Achter
Luc Van De Velde
Ann Van Driessche
Arlette Verkruyssen

Van ambtswege met raadgevende stem: Raymonda Verdyck, afgevaardigd bestuurder

Behandelde dossiers

In 2015 behandelde de Raad onder meer de volgende strategische beleidsdossiers:

Engagementsverklaring interlevensbeschouwelijke dialoog

De drie officiële onderwijsverstrekkers, het GO!, het OVSG en het POV, hadden gesprekken met vertegenwoordigers van de zeven Erkende Instanties & Vereniging van de levensbeschouwelijke vakken in Vlaanderen (EI&V) om uit te zoeken of ze voortaan nog verder konden samenwerken om de levensbeschouwelijke vakken beter te integreren in het schoolgebeuren. Levensbeschouwelijke vakken dragen immers bij aan het pedagogisch project en ondersteunen zo de ontwikkeling van jongeren tot actieve burgers die respectvol met elkaar en met andere overtuigingen kunnen samenleven op school en daarbuiten.

De gesprekken mondden uit in de ondertekening van een gezamenlijke engagementsverklaring op 28 januari 2016. Het GO! zal zijn directeurs aanmoedigen om leerkrachten levensbeschouwelijke vakken zoveel mogelijk te betrekken bij het schoolteam, hen stimuleren om gezamenlijke projecten op te zetten, samen te werken rond specifieke contexten en zo sterker in te zetten op een echte interlevensbeschouwelijke dialoog.

Digitale strategie 2016-2020

De Raad wil het digitaal denken verder in de centrale organisatie en het onderwijslandschap van het GO! brengen. De digitale strategie berust op de drie speerpunten: vernieuwen, ondernemen en ondersteunen. De ondersteuning wordt op dezelfde manier als voorheen verleend. Om de ambities inzake ondernemen te realiseren wordt er nog meer met externe partners samengewerkt. Op het vlak van vernieuwing ligt de grootste uitdaging in het innoveren van het onderwijsproces.

Nieuw leerproject GO! 3.0

Met het nieuwe leerproject GO! 3.0 wil de Raad de nieuwe, digitale, visie op leren in de GO! scholen introduceren en die op termijn daar ook laten inburgeren. GO! 3.0 wil fungeren als een digitaal platform waar leerkrachten en leerlingen leerinhouden kunnen ontwikkelen en uitwisselen op basis van co-creatie.

De aangeboden leerinhoud is conform de eindtermen en op het virtuele curriculum worden geregeld kwaliteitscontroles uitgevoerd. Leren blijft uiteraard een groepsgebeuren, met feedback- en evaluatiemomenten met elke leerling. Vermits het om individueel aangepaste leertrajecten gaat, kan dit ook interessant zijn voor bepaalde leerlingen met specifieke leerbehoeften zoals topsporters, langdurig zieke leerlingen en andere.

Het project GO! 3.0 wordt gemaakt en gevoed door GO! leerkrachten en leerlingen. Zij zullen de professionele leermodules ontwikkelen.

Planning GIW 2016-2018

In 2011 werd een planning grote infrastructuurwerken (GIW) '2011-2015' opgesteld op basis van een oproep bij de scholengroepen. Na vijf jaar blijkt dat een aanzienlijk deel van de projecten nog niet kon worden opgestart omdat het budget voor GIW beperkter is dan ingepland en omdat een beperkt aantal dringende dossiers of opportuniteiten op de planning werd tussengeschoven. De lijst met de geplande grote infrastructuurwerken werd samengesteld op basis van vaste criteria.

Alle op de planning 2011-2015 goedgekeurde, maar tot op vandaag nog niet gerealiseerde dossiers, werden getoetst aan de volgende criteria:

1. de engagementen met derden;
2. de staat van de gebouwen (negatieve doorlichting, veiligheidsoverwegingen);
3. lange wachttijd voor 2011;
4. de groei van de school.

Op basis van de criteria werden de dossiers die eerst aan bod komen geselecteerd en ter goedkeuring voorgelegd aan de Raad. De goedgekeurde GIW-planning 2016-2018 bevat 25 projecten met geplande vastlegging in 2016 (waaronder 10 capaciteitsprojecten), 12 projecten met geplande vastlegging in 2017 en 11 projecten met geplande vastlegging in 2018.

Om de GIW-planning te realiseren en om geselecteerde capaciteitsprojecten uit te voeren beschikt het GO! over de volgende middelen: eigen middelen uit verkoop van gronden en gebouwen, de middelen voor capaciteitsuitbreiding en de subsidies van de Vlaamse Gemeenschapscommissie. De btw-verlaging van 21% naar 6% was toen de planning 2016-2018 werd opge maakt nog niet definitief beslist en werd daarom niet meegerekend.

De beperkte middelen voor infrastructuurwerken zijn een groot pijnpunt. Er is dringend nood aan een grote inhaalbeweging. Op basis van doorlichtingsverslagen en van conditiestaatmetingen die worden uitgevoerd in het kader van de integraalplannen, kunnen we vaststellen dat er heel wat "bedreigde capaciteit" is.

Leerlingenvervoer - tariefwijziging

In principe baseert het GO! zijn tarieven voor het niet-zonale leerlingenvervoer op die van De Lijn. In januari 2015 schafte De Lijn het gratis vervoer voor begeleide kinderen af, en verlaagde het tarief voor alleenreizende kinderen (van 183 naar 50 euro). De Raad verzocht daarom de centrale diensten om de tarieven te bevroeren op het niveau van het vorige schooljaar en een uitgebreider onderzoek te doen naar de kostprijs en de criteria voor het bepalen van de GO! tarieven vanaf het schooljaar 2016-2017.

Assessment algemeen directeur

De proef en het ontwikkelingstraject voor de functie algemeen directeur, en bij uitbreiding eventueel ook voor andere leidinggevende functies, werden vernieuwd.

Dit zijn de belangrijkste nieuwigheden:

- In het assessment worden de generieke en de functionele competenties getest zoals ze opgenomen zijn in het algemeen model van functiebeschrijving. De eindbeoordelingen die het assessmentbureau gebruikt zijn 'geschikt' – 'niet geschikt' – 'geschikt met aandachtspunten'.
- Kandidaten hoeven niet meer te beschikken over het vormingsattest van directeur om te worden toegelaten tot het assessment. Ook een waarnemend directeur van de scholengroep kan zich kandidaat stellen voor de functie van algemeen directeur.
- Het assessmentresultaat zal drie jaar geldig zijn.

Versterking opleiding en begeleiding nieuwe directeurs

Sterke directeurs zijn van levensbelang voor het goed functioneren van een school. Daarom wil het GO! nog meer inzetten op het professionaliseren van de directeurs. De opleiding voor leidinggevendenden wordt vanaf 2015 beter ingebed in een professioneel continuüm. Aan de opleiding gaat een talentenwerf in de scholengroepen zelf vooraf en na de opleiding volgt een begeleidingstraject. Het concept is sterk georiënteerd op blended learning. Na drie jaar wordt de vernieuwde opleiding geëvalueerd.

Visiebepaling

In 2015 gaf de Raad groen licht voor de publicatie en verspreiding van visieteksten over de volgende thema's.

Modernisering secundair onderwijs

De Raad wil bij de implementatie van de modernisering van het secundair onderwijs vooral focussen op de kansen om het PPGO! nog beter te realiseren. In dit kader werden visieteksten ontwikkeld over drie prioritaire deelaspecten: onderwijsloopbaanbegeleiding, werkplekieren en een structuur voor het secundair onderwijs in scholen(gemeenschappen).

Het GO! wil **onderwijsloopbaanbegeleiding** niet beperken tot één oriënteringsproef SO-HO, maar wil uitgaan van een emancipatorisch proces. Dat wil zeggen: de leerling leert actief en de leerkrachten treden op als mediators om het leren en de onderwijsloopbaan te bevorderen. Onderwijsloopbaanbegeleiding staat volgens het GO! niet op zich: keuzes in het kader van het programmatiebeleid op het niveau van de scholengemeenschap, het evaluatiebeleid in scholen, professionalisering van leerkrachten, en het omgaan met outputresultaten zijn er onlosmakelijk mee verbonden. Onderwijsloopbaanbegeleiding veronderstelt dus een niveau-overstijgende aanpak met aansluiting tussen de onderwijsniveaus, met de leerling als centrale actor, samen met ouders, medeleerlingen, het schoolteam, de scholengemeenschap of scholengroep, de pedagogische begeleidingsdienst, het CLB, VDAB en andere diensten voor arbeidsbemiddeling, gespecialiseerde traject-

begeleiding (GTB), en de inspectie. Voor het GO! zijn de ondersteuning en professionalisering van deze verschillende actoren van cruciaal belang. Een oriënteringsproef moet voor het GO! dan ook als een oriënteringsmoment ingebed zijn in een traject van onderwijsloopbaanbegeleiding.

De Raad wil het **werkplekleren** in alle onderwijsniveaus en -vormen introduceren en het sterker inbedden als een volwaardige leerweg in het secundair onderwijs van de toekomst. De Raad heeft enerzijds een visie ontwikkeld rond het begrip 'werkplekleren' en de kansen die het biedt binnen beroepsgerichte opleidingen. Anderzijds benadrukt de Raad de kansen van een leerweg in beroepsgerichte opleidingen die 'leren op school' en 'leren op de werkvloer' als evenwaardige componenten omvat, het zogenaamde 'duaal leren'. Het GO! ziet in duaal leren een partnerschap tussen onderwijs, bedrijven en sectoren, de VDAB en andere belanghebbenden om samen het onderwijs vorm te geven. Deze visietekst dient als referentiekader voor verdere projecten rond verschillende vormen van werkplekleren en het verder uitrollen van duaal leren in de toekomst.

In verband met een toekomstige **structuur voor het secundair onderwijs in scholen(gemeenschappen)** vroeg de Raad om voorbereidende acties bij de scholen en scholengemeenschappen te ondernemen. In afwachting van een definitieve matrix worden de scholen en de scholengemeenschappen aangespoord om hun eigen onderwijsaanbod kritisch te bekijken in het licht van de evolutie naar domein- en campusscholen. Omdat de regionale en lokale context van scholen verschilt, zal het schoolconcept niet in elke scholengroep hetzelfde zijn en zal de transitie een aanpak op maat vergen. De centrale diensten ondersteunen het uittekenen van groeipaden richting deze toekomstige schoolconcepten in partnerschap met scholen en schoolbesturen, maar ook door dit in te bedden in verschillende lopende projecten.

Het deeltijds kunstonderwijs in de toekomst

Deze visietekst positioneert het GO! in de lopende beleidsdiscussies over de hervorming van het deeltijds kunstonderwijs. Het GO! stelt gelijke onderwijskansen en maximale talentontwikkeling voorop. Structurele verankering tussen het deeltijds kunstonderwijs en het kleuter- en leerplichtonderwijs, aangepaste financiering, inhoudelijke modernisering en een geactualiseerde structuur en aanbod van opleidingen vormen daartoe de belangrijkste hefboomen. Men kan dit waarmaken door van het deeltijds kunstonderwijs doelgericht en kwalificerend onderwijs te maken, het tot partner in het tweedekansonderwijs te maken en in te zetten op leerlinggericht onderwijs.

Het volwassenenonderwijs in de toekomst

Het volwassenenonderwijs is voor het GO! een onontbeerlijke schakel in het realiseren van zijn missie. Deze visietekst benadrukt het maatschappelijke belang van het volwassenenonderwijs en de invulling die het GO! hieraan wenst te geven. De tekst suggereert een aantal hefboomen en te ondernemen acties die het GO! nodig heeft om zijn opdracht te kunnen vervullen: het landschap optimaliseren, verticale en horizontale verbindingen tot stand brengen, financiering, infrastructuur, personeel, ondersteuning, externe en interne kwaliteitscontrole en opleidingsaanbod. In het verlengde van deze visietekst keurde de Raad GO! een standpuntnota goed over de plaats (in het 'landschap lerarenopleiders') van de specifieke lerarenopleiding georganiseerd door de centra voor volwassenenonderwijs van het GO!.

De lerarenloopbaan

Het GO! pleit ervoor om de kernopdrachten van het onderwijs af te bakenen en de school te organiseren op basis van teamwerking. De leraar van de toekomst is samen met zijn teamgenoten een inspirerende leraar, die differentieert op maat van elke leerling, die flexibel is, naar kwaliteit streeft en de diversiteit omarmt als een uitdaging én een opportuniteit. De lerarenloopbaan moet degelijk en uitdagend zijn. Aanvangsbegeleiding en werkzekerheid voor startende leerkrachten, een

loopbaanladder en professionalisering moeten elke leerkracht in staat stellen om de school(organisatie) van de toekomst mee te helpen realiseren.

Radicalisering

Deze tekst bevat achtergrondinformatie over het thema en een concreet ondersteuningsaanbod voor de scholen en de CLB's. Op die manier hopen we een antwoord te bieden op de zogenaamde 'handelingsverlegenheid' die soms bij opvoeders wordt vastgesteld. We benadrukken sterk het belang van actief burgerschap en het positief omgaan met diversiteit. Zowel voor de preventie als voor de aanpak van radicalisering is ook samenwerking met partners essentieel.

Dit zeer complexe fenomeen heeft niet enkel raakvlakken met de interlevensbeschouwelijke dialoog en met burgerschap. Het hangt ook samen met armoedebestrijding en schoolkostenbeheersing, spijbel- en sanctiebeleid, brede open school, leerlingenparticipatie, schoolloopbaanbegeleiding, gelijke onderwijskansen, strijd tegen ongekwalificeerde uitstroom, levensbeschouwelijke kentekens en het streven naar sociale mix in het inschrijvingsbeleid.

Gewenst gedrag en sanctiebeleid in het secundair onderwijs

De school moet een veilige leeromgeving zijn, waar samen leven en samen leren mogelijk is op basis van duidelijke en gedragen afspraken. Wanneer afspraken niet worden nageleefd, is er nood aan een evenwichtig kader om hiermee om te gaan. Leerlingen, personeelsleden en ouders hebben behoefte aan rechtvaardigheid in het sanctiebeleid. Er is vooral vraag naar eenduidigheid, transparantie, consequent handelen én naar menselijkheid en flexibiliteit, afhankelijk van de omstandigheden.

Om dit te verwezenlijken, ontwikkelde het GO! het 4 lademodel. Dit model reikt de juiste pedagogische aanpak aan, die rekening houdt met de ernst en de frequentie van een overtreding. Maar in iedere categorie (of 'lade') zit een aantal maatregelen, zodat er ruimte blijft voor flexibiliteit.

3. De positie van het GO! in het Vlaamse onderwijslandschap

Het GO! is actief in verschillende onderwijsdomeinen. Ons marktaandeel is niet in één cijfer te vatten. Het varieert naar gelang het gaat om voltijds of deeltijds onderwijs, leerplichtonderwijs of onderwijs buiten de leerplicht, enz. Het is ook afhankelijk van het onderwijsniveau en de onderwijsvorm. Een minimale opsplitsing is vereist om de correcte conclusies te trekken. Globaal kunnen we wel stellen dat het GO! nu al enkele jaren gestaag marktaandeel wint, wat erop wijst dat ouders en cursisten de kwaliteit van het onderwijs en de eigenheid van het pedagogisch project positief evalueren.

Leerlingencijfers zijn een momentopname: ze wijzigen tijdens het schooljaar als gevolg van bijvoorbeeld de instapmomenten van kleuters of de doorverwijzing van leerlingen uit het gewoon onderwijs naar het buitengewoon onderwijs.

Voor het volwassenenonderwijs gebruiken we cijfers waarvoor het departement Onderwijs sinds het schooljaar 2008-2009 de periode van 1 april tot 31 maart als referentieperiode toepast.

Onderstaande tabel⁶ biedt een volledig overzicht op basis van de cijfers van 1 februari 2015, dus voor het schooljaar 2014-2015.

Onderwijs	Niveau	Instellingen	Leerlingen
Leerplichtonderwijs	Basisonderwijs - gewoon	382	101.913
	Basisonderwijs - buitengewoon	34	7.189
	Secundair onderwijs - gewoon	213	76.522
	Secundair onderwijs - buitengewoon	21	5.249
	Deeltijds beroepssecundair onderwijs	16	2.457
	Totaal	666	193.330
Onderwijs buiten leerplicht	Volwassenenonderwijs	27	117.083
	Deeltijds kunstonderwijs	15	12.557
	Totaal	42	129.640
Internaten*	Financierbare instellingen	35*	2.290
	Niet-gefinancierde instellingen	19	1.328
	Totaal	54	3.618

*31 internaten + 4 tehuizen

Bron: Statistisch Jaarboek departement Onderwijs

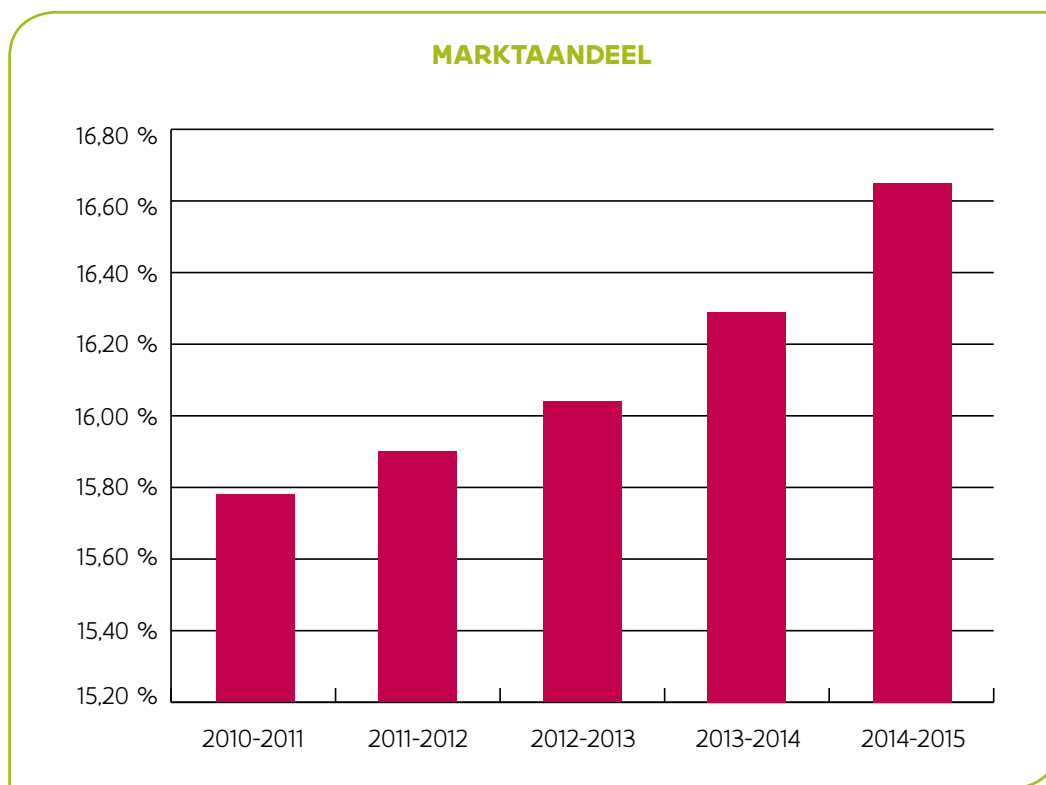

Leerplichtonderwijs⁷

Algemeen

Bij de leerlingentelling van februari 2015 (schooljaar 2014-2015) volgen 190.873 leerlingen les in het gewoon en buitengewoon voltijds onderwijs van het GO!

Algemeen (februari)	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015
leerlingen	175.794	178.116	180.990	185.273	190.873
marktaandeel	15,78%	15,90%	16,04%	16,29%	16,65%

We zien nog steeds een toename in het marktaandeel voor het leerplichtonderwijs.

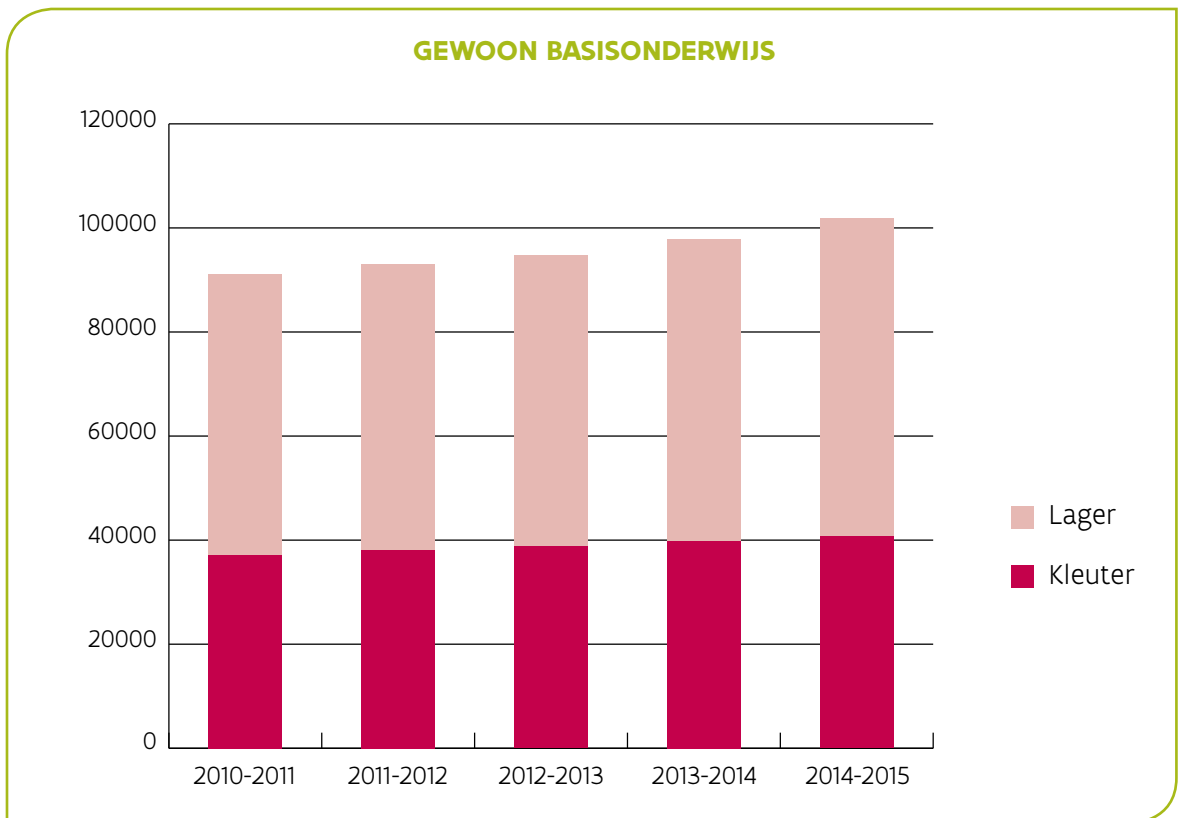
⁷ In dit overzicht voor het leerplichtonderwijs gebruiken we onze eigen, door het departement Onderwijs geverifieerde telling. OKAN- en Franstalige leerlingen worden hier niet meegeteld.

Gewoon basisonderwijs

Bij de leerlingentelling van februari 2015 (schooljaar 2014-2015) volgen er 101.913 leerlingen les in het gewoon basisonderwijs, dit is een stijging met 4.219 leerlingen of 4,32%.

Kleuteronderwijs (februari)	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015
leerlingen	37.102	38.106	38.786	39.826	40.687
marktaandeel	14,41%	14,51%	14,58%	14,79%	15,16%

Lager onderwijs	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015
leerlingen	53.945	54.942	56.060	57.868	61.226
marktaandeel	14,12%	14,21%	14,29%	14,48%	14,89%

Voor het schooljaar 2014-2015 zien we het marktaandeel voor het gewoon basisonderwijs nog steeds stijgen.

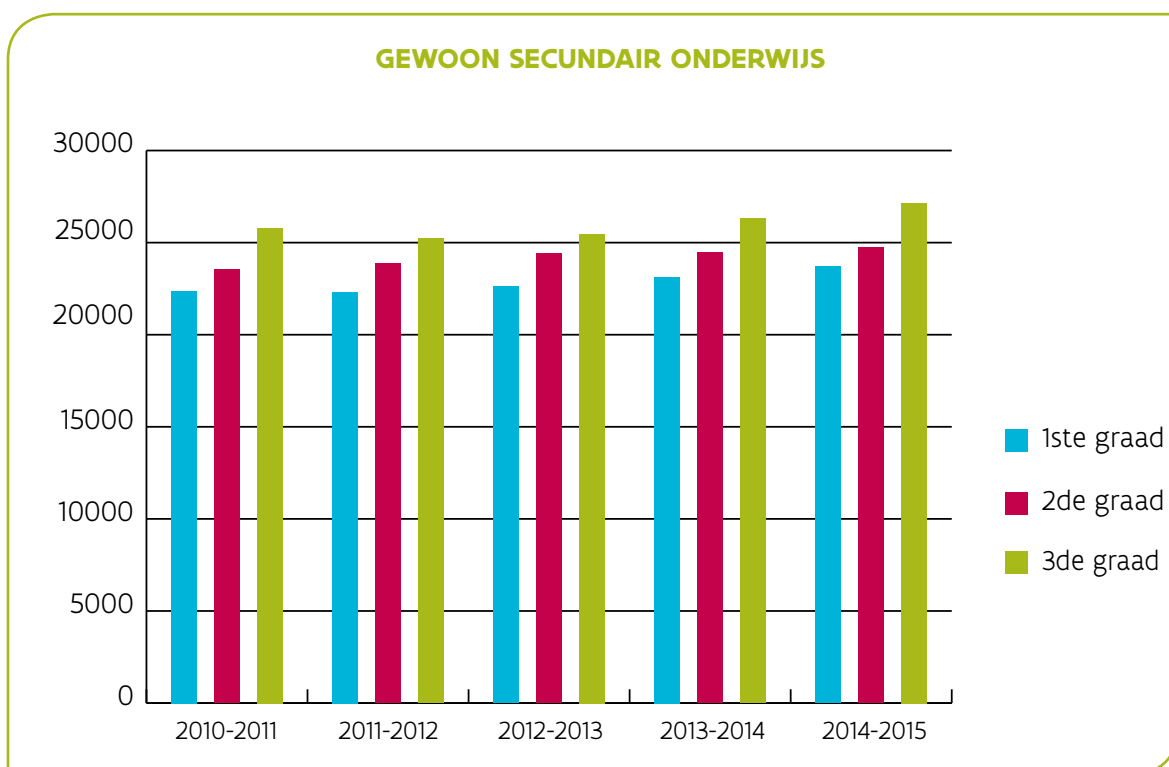
Gewoon secundair onderwijs

Bij de leerlingentelling van februari 2015 (schooljaar 2014-2015) volgen 76.522 leerlingen les in het gewoon secundair onderwijs. In vergelijking met het schooljaar 2013-2014 won het gewoon secundair onderwijs 1.654 leerlingen. Dit is een stijging met 2,21%.

Secundair onderwijs (februari)	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015
leerlingen	72.900	72.727	74.770	74.868	76.522
marktaandeel	17,16%	17,29%	17,96%	17,93%	18,36%

Bekijkt men de cijfers per graad in februari, dan krijgt men het volgende resultaat:

	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015
eerste graad	22.377	22.322	22.634	23.137	23.700
tweede graad	23.555	23.887	24.419	24.481	24.757
derde graad	25.795	25.234	25.469	26.316	27.155

- in de 1ste graad + 563 leerlingen
- in de 2de graad + 276 leerlingen
- in de 3de graad + 839 leerlingen

Bij de vergelijking volgens de onderwijsvorm stelt men vast dat het aantal leerlingen in absolute cijfers toeneemt voor alle onderwijsvormen.

Onderwijsvorm (februari)	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015
ASO	18.532	18.691	19.036	19.287	19.836
marktaandeel	16,14%	16,32%	16,61%	16,94%	17,43%
TSO	12.184	12.105	12.436	12.789	13.141
marktaandeel	13,48%	13,66%	14,04%	14,37%	14,75%
BSO*	17.667	17.369	17.405	17.605	17.744
marktaandeel	23,42%	23,25%	23,56%	23,89%	23,95%
KSO	1.237	1.229	1.259	1.350	1.367
marktaandeel	19,81%	19,46%	19,93%	21,58%	22,25%

* inclusief 4de graad en modulair onderwijs

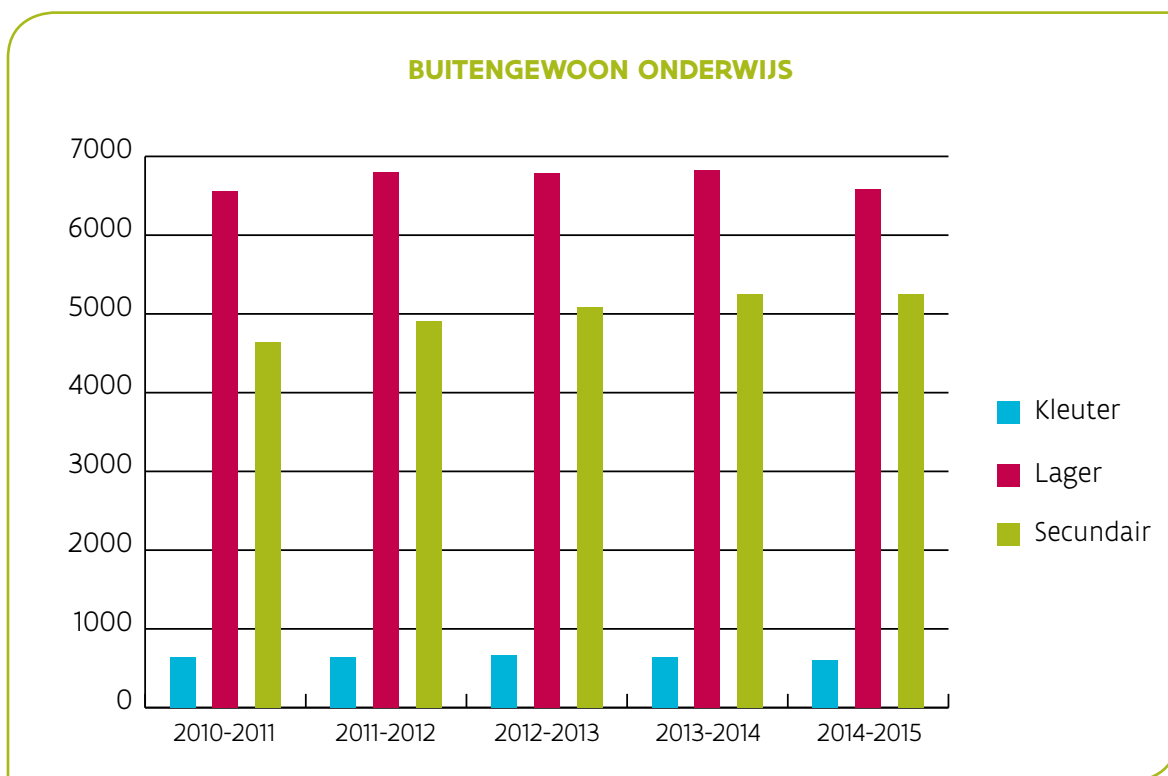
- ASO: + 549 leerlingen
- TSO: + 352 leerlingen
- BSO: + 139 leerlingen
- KSO: + 17 leerlingen

Buitengewoon onderwijs

In het schooljaar 2014-2015 telde het buitengewoon onderwijs 12.438 leerlingen. Tegenover het schooljaar 2013-2014 betekent dit een afname met 273 leerlingen of 2,15%.

Opgesplitst volgens het onderwijsniveau zien de cijfers er als volgt uit:

Buitengewoon onderwijs (februari)	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015
Kleuter	638	637	663	640	608
marktaandeel	32,30%	32,08%	32,77%	31,34%	30,40%
Lager	6.564	6.800	6.793	6.825	6.581
marktaandeel	23,26%	23,81%	23,85%	24,11%	23,95%
Secundair	4.645	4.904	5.090	5.246	5.249
marktaandeel	23,84%	24,72%	25,23%	25,60%	25,41%
Totaal	11.847	12.341	12.546	12.711	12.438

In vergelijking met het schooljaar 2013-2014 zijn er 32 kleuters minder (-5%). Het buitengewoon lager onderwijs noteert een daling met 244 leerlingen (-3,58%); het buitengewoon secundair onderwijs telde 3 leerlingen meer tegenover 2013-2014 (+0,06%).

Deeltijds beroepssecundair onderwijs (DBSO)

Op 1 februari 2015 waren er in het deeltijds beroepssecundair onderwijs 2.457 leerlingen ingeschreven voor het schooljaar 2014-2015.

DBSO (februari)	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015
leerlingen	2.093	2.139	2.301	2.365	2.457
marktaandeel	26,59%	25,96%	26,64%	26,67%	27,90%

Ten opzichte van het schooljaar 2013-2014 nam het aantal leerlingen in het deeltijds beroepssecundair onderwijs met 92 toe, een stijging dus met 3,89%.

Onderwijs buiten leerplicht

Het onderwijs buiten de leerplicht omvat het volwassenenonderwijs en het deeltijds kunstonderwijs. Onze analyse van de cijfers voor het deeltijds kunstonderwijs berust op de tellingen van 1 februari, uitgevoerd door het departement Onderwijs en gepubliceerd in het Statistisch Jaarboek. We vestigen er de aandacht op dat het hier enkel de financierbare cursisten betreft. Voor het volwassenenonderwijs geldt al enkele jaren de periode van 31 maart tot 1 april als referentieperiode.

Deeltijds kunstonderwijs (DKO)

Op 1 februari 2015 waren er 12.577 cursisten ingeschreven in de kunst- en muziekacademies van het GO!. Dit impliceert een stijging met 2,03% en resulteert in een lichte stijging van ons marktaandeel met 12 basispunten.

DKO (februari)	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015
cursisten	11.628	12.024	12.194	12.327	12.577
marktaandeel	6,77%	6,93%	7,00%	7,03%	7,15%

Volwassenenonderwijs (VO)

Op 1 februari 2015 waren er 117.083 cursisten ingeschreven in de centra voor volwassenenonderwijs van het GO!. Dit resulteert in een lichte stijging van ons marktaandeel tot 32,82%.

VO	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015
cursisten	109.416	112.588	115.183	117.071	117.083
marktaandeel	34,78%	34,85%	32,28%	32,23%	32,82%

Internaten

Op 1 februari 2015 verbleven er in alle GO! internaten samen 2.290 financierbare internen. Zowel het aantal internen als het marktaandeel is licht gedaald tegenover het jaar daarvoor.

Internaten (februari)	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015
internen	2.493	2.401	2.438	2.404	2.290
marktaandeel	21,72%	21,33%	21,52%	21,69%	21,40%

Daarnaast zijn er 19 internaten in het buitengewoon onderwijs (niet-gefinancierde instellingen).

Internaten BuO (februari)	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015
internen	1.268	1.281	1.381	1.352	1.328

IPO's: internaten met permanente openstelling

Op 1 september 2015 ging de transitie van de internaten met permanente openstelling van start. De IPO's bieden verblijf en begeleiding op schoolvrije dagen voor internen van het buitengewoon onderwijs die nood hebben aan een residentiële setting. Zij realiseren dit in samenwerking met het beleidsdomein Welzijn dat hen hiervoor ook een beperkte subsidiëring toekent. De IPO's behoren tot de niet rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp; internen kunnen er enkel terecht op basis van een indicering.

De transitie van de IPO's duurt drie jaar. Gedurende die drie jaar worden de IPO's intensief ondersteund om aan hun kwaliteitsbeleid te werken en aan de vereisten voor erkenning door Welzijn te voldoen.

IPO	Aantal bedden	Gemiddelde bezetting weekends	Gemiddelde bezetting vakanties
's-Gravenwezel	20	65%	70%
Kortrijk	30	60%	70%
Lommel	30	35%	45%
Sint-Niklaas	20	45%	60%
Oostende	70	55%	60%
Koksijde	40	60%	65%
Gavere	25	40%	45%
Neder-Over-Heembeek	30	50%	75%
Totaal	265		

De IPO's hebben een vastgelegde capaciteit. Anders dan de voormalige opvangcentra hebben zij de opdracht om kinderen en jongeren maximaal terug toe te leiden naar hun context. Omdat de IPO's intensief inzetten op contextbegeleiding maken de kinderen en jongeren nog zelden 365 dagen per jaar gebruik van een voorziening en fluctueert de bezetting tijdens de weekends en vakanties heel sterk. Bovenstaande tabel geeft de gemiddelde bezetting per IPO weer voor de periode van 1 september 2015 tot 31 december 2015.

4. Infrastructuur

Overeenkomstig art. 36-3° van het Bijzonder decreet betreffende het gemeenschapsonderwijs van 14 juli 1998 is de Raad van het GO! bevoegd voor het vastleggen en uitvoeren, samen met de scholengroepen, van de algemene bouwplanning.

Voor de investeringen in schoolgebouwen beschikt het GO! over middelen uit de Vlaamse begroting en middelen die het zelf genereert uit beheer en verkoop van gebouwen en gronden. In verhouding tot de omvang van het patrimonium zijn de beschikbare middelen beperkt. Dit heeft geleid tot een achterstand in (vervangings)nieuwbouw, investeringen en onderhoud. Uit de conditiestaatmeting van een aantal gebouwen blijkt dat ongeveer 47% van de gebouwen grondig moet gerenoveerd worden en dat 17% aan volledige vernieuwing toe is.

Nieuwbouw en grote infrastructuurwerken

In 2015 werden dertien grote bouwprojecten opgeleverd. Zes daarvan zijn projecten in het kader van capaciteitsuitbreiding (CAPA), twee projecten werden gerealiseerd volgens de Design Build-formule (DB). Er werden ook negen kleine projecten opgeleverd. Daarbij ging het om verbouwingen, kleine nieuwbouw of omgevingsaanleg.

Belangrijkste grote (bouw)projecten opgeleverd in 2015	oppervlakte	totale projectkosten
Kortesseem BUSO/MPI - nieuwbouw klaslokalen	3.195	6.163.083
Berchem Freinetschool de Kring - nieuwbouw CAPA	3.175	5.560.555
Vilvoorde BS Zwierewaai - renovatie CAPA	1.837	2.345.816
Mariakerke BS De Wijze Eik - nieuwbouw CAPA DB	950	1.990.000
Bredene BS De Zandlopertjes - nieuwbouw	987	1.819.967
Brasschaat KTA - nieuwbouw klaslokalen	965	1.771.980
Ekeren Kloosterstraat BS Driehoek - nieuwbouw CAPA	492	1.634.919
De Haan MPI De Vloedlijn - nieuwbouw internaat	746	1.601.888
St.-Pieters-Woluwe KA - nieuwbouw sporthal VGC DB	875	1.070.432
Niel BSBO Groenlaar - nieuwbouw	1.400	2.586.452
Antwerpen Schipperstehuis De Spits CAPA		3.991.000
Antwerpen Okan KA CAPA		790.000
Brasschaat KA - nieuwbouw turnzaal	906	1.842.000

Nieuwe projecten in bouwfase

In 2015 bedroeg de vastleggingsmachtiging voor nieuwbouw en grote infrastructuurwerken € 37,534 miljoen plus € 10,378 miljoen voor capaciteitsprojecten. De bouw van 14 projecten, waaronder zes capaciteitsprojecten, startte. In Gent werd een complex aangekocht voor de uitbreiding van het Lyceum.

Capaciteitsuitbreiding

Belangrijkste grote (bouw)projecten opstart bouwfase (vastgelegd in 2015) €		
Aankoop Lyceum Gent Kortrijksesteenweg		8.019.876
Deurne internaat - renovatie campus Ruggeveld	CAPA	5.171.815
Rumst SBSO Groenlaar – nieuwbouw		4.395.607
Turnhout INGO – nieuwbouw internaat		4.181.029
Tongeren BS Merlijn – nieuwbouw		3.877.120
Mechelen BS De Abeel – nieuwbouw	DB	3.852.640
Evere BS Papageno - nieuwbouw	CAPA	3.272.946
Willele BS Krullevaart – nieuwbouw		2.907.209
DBFM Brussel Koekelberg		2.807.004
De Panne BS De Tuimelaar - nieuwbouw en renovatie		2.727.529
Schaarbeek BS Hendrik Conscience - nieuwbouw	CAPA	2.708.224
Lebbeke BS Konkelgoed – nieuwbouw	DB	2.367.335
Mechelen BS Vlindertuin	CAPA	2.050.470
Mechelen-Muizen BS De Bel	CAPA	1.804.445
Mechelen-Hombeek BS De Esdoorn	CAPA	1.730.233

Van 2010 tot 2014 kreeg het GO! 82 projecten of deelprojecten toegewezen voor een totaalbudget van € 91,2 miljoen. Deze 82 projecten leveren in totaal 8.052 extra plaatsen op in het basisonderwijs, waarvan er eind 2015 5.192 zijn gerealiseerd of opengesteld. De gemiddelde doorlooptijd van een capaciteitsproject is ongeveer 14 maanden.

Het GO! pakt de capaciteitsproblematiek op een structurele wijze aan. De centrale diensten monitoren de voortgang van projecten die werden toegewezen en zien erop toe dat het beloofde aantal stoeltjes tijdig gerealiseerd wordt. Bij het voorstellen van capa-projecten maken we gebruik van de integraalplannen, om doordachte en gedragen projecten naar voor te schuiven. Voor de capaciteitssteden en -gemeenten waar nog geen integraalplan werd opgemaakt lichten we de projecten vooraf door om de haalbaarheid van uitvoering en kostprijs in te schatten.

Het GO! diende in 2015 via de verschillende lokale taskforces projectvoorstellen voor capaciteitsuitbreiding in voor een totaalbudget van € 119,4 miljoen. Acht nieuwe projecten en drie budgetverhogingen⁸ werden goedgekeurd in zes steden (Antwerpen, Gent, Halle, Leuven, Mechelen, Sint-Niklaas en Vilvoorde), voor een totaalbudget van € 8,3 miljoen.

Het GO! diende ook twee huurdoossiers voor capaciteitsuitbreiding in Antwerpen in. Beide doossiers werden goedgekeurd, samen goed voor € 18.150.

⁸ Een budgetverhoging is een bijkomend budget voor onvoorzien kosten of omdat er in de voorgaande jaren onvoldoende budget was om het volledige project te realiseren.

Scholen van Morgen (DBFM)

In het kader van het project 'Scholen van Morgen'⁹ werden negen projecten in gebruik genomen, voor een totale oppervlakte van 21.089 m²:

- MPI 't Zonneke, Sint-Niklaas
- GO! technisch atheneum Cenflumarin, Antwerpen
- GO! basisschool Park, Boom
- BuO Schakelschool, Kuringen
- GO! atheneum Pegasus, Oostende
- MPI 't Craeneveld, Oudenaarde
- GO! leefschool 't Zandhofje, Zandhoven
- GO! basisschool Mercator, Rupelmonde
- BuO Woudlucht, Heverlee - fase 1

Vijf lopende projecten werden verder uitgevoerd en de uitvoering van dertien projecten werd gestart. Er werd in tijdelijke huisvesting voorzien bij de op te starten projecten.

Het infrastructuurteam van de centrale diensten werd versterkt met twee externe projectmanagers en één architect om onder andere de 30 GO! projecten in het kader van 'Scholen van Morgen' te realiseren.

De kosten verbonden aan de DBFM-projecten bedroegen in 2015 € 4,243 miljoen waarvan € 2,807 miljoen voor het project van de Unesco-School (basisschool/atheneum) Koekelberg. De vastleggingen betroffen enerzijds het inhuren van tijdelijke huisvesting en anderzijds een uitbreiding van het project Koekelberg met capaciteitsmiddelen. Deze kosten worden door het GO! gedragen vanuit de middelen GIW.

PPS-contracten

In het kader van de brede open school starten er steeds meer samenwerkingsverbanden (PPS) met stadsbesturen op. Sommige van deze projecten betreffen de realisatie van een sporthal (bv. GO! basisschool Vennebos Schilde, Campus Minneplein Ieper, IGLO Buurtsporthal Antwerpen), andere projecten gaan veel verder en leiden zelfs tot een stadsontwikkelingsproces: De Drie Fonteynen Vilvoorde, Staden, Vroonhof Veurne, Sint-Jans-Molenbeek, de EKLA-site, Sint-Niklaas).

Een PPS-pareltje: GO! basisschool De Groene Parel Sint-Pieters-Leeuw

Een geslaagd PPS-project is GO! basisschool De Groene Parel die in mei officieel de deuren van haar nieuwbouw opende. Dit product van publiek-private samenwerking is een kleurrijk architecturaal pareltje, uitgerust met alles wat eigentijds onderwijs vereist.

Het project is een mooi voorbeeld van gebiedsontwikkeling waarbij een nieuwe woonwijk wordt gecombineerd met een nieuwe school en kinderdagverblijf. Bovendien gaat er veel aandacht naar een veilige en aangename buitenruimte. De nieuwbouw vervangt de houten paviljoenen die vijftig jaar geleden geplaatst werden.

⁹ De Vlaamse regering startte in 2005 deze inhaalbeweging voor scholenbouw volgens de DBFM-formule (Design-Build-Finance-Maintain). Voor het GO! zijn 30 projecten opgenomen om te realiseren. Dat vertegenwoordigt een totaal van 99.000 m² schoolgebouwen (bruto vloeroppervlakte).

Vastgoedbeleid

Om het ontoereikende budget voor nieuwbouw, renovatie en onderhoud van het GO! patrimonium aan te vullen, verkoopt het GO! gronden en gebouwen die niet langer voor onderwijs kunnen dienen. Een deel van de verkoopprijs gaat rechtstreeks naar de betrokken scholengroep voor het onderhoud van hun gebouwen. Het resterende bedrag kan na twee jaar aangewend worden voor infrastructuurwerken. Gronden en panden ter waarde van € 11.042.688 werden verkocht, merkelijk meer dan de voorgaande jaren. Het genereren van eigen middelen maakt extra investeringen in infrastructuur mogelijk, zodat de noden een klein beetje kunnen worden gelenigd.

Een greep uit de belangrijkste verkoopdossiers:

- Oud atheneum Mol (gronden voor projectontwikkeling)
- GO! atheneum2 Hasselt aan Universiteit Hasselt
- Uitbreiding brandweerkazerne Bornem
- Grand Veneur Keerbergen
- De Step Beringen (gronden voor projectontwikkeling)
- Het Laar Zwijndrecht (samenwerking gemeente)

Met de aankoop van het voormalige administratief gebouw van Winterthur AXA Verzekeringen in Gent anticipeert het GO! op de komende capaciteitsdruk in het secundair onderwijs. Het Lyceum barst uit zijn voegen en is dringend aan een uitbreiding toe.

Nieuwe werking afdeling Infrastructuur

In het kader van het integraal vastgoedbeleid herdefinieerde de Raad in 2014 de missie en visie van de afdeling Infrastructuur. De nieuwe opdracht luidt: "In nauwe samenwerking met haar interne en externe belanghebbenden zal de afdeling Infrastructuur

1. op een efficiënte wijze via een integraal GO! bouwbeleid de gewenste uitbreiding realiseren;
2. een goed beheer en optimalisatie van het GO! patrimonium organiseren;
3. inzetten op innovatie en kwaliteitsvolle scholen;
4. het scholenbouwbeleid in Vlaanderen en Brussel beïnvloeden.

Voor elk groot nieuwbouw- en renovatieproject wordt een extern ontwerpteam aangesteld. Er worden geen projecten meer ontworpen door de eigen medewerkers. Intern opgestarte projecten werden zoveel mogelijk aan externe studie bureaus uitbesteed zodat nog slechts twee tot drie werven intern opgevolgd worden.

2015 was een overgangsjaar voor de nieuwe werking. De organisatie van de afdeling werd afgestemd op de nieuwe kernprocessen in vier teams: kennis, vastgoed, programmamanagement, administratie. De medewerkers namen geleidelijk aan hun nieuwe functie op.

Besparingen op het vlak van personeel hebben ertoe geleid dat een bijkomend aantal projecten noodgedwongen moest worden uitbesteed.

5. Personeelsbewegingen in de centrale administratieve diensten

Op 1 januari 2015 werkten er in de centrale administratieve diensten van het GO! 180 vastbenoemde ambtenaren en 35 contractuele personeelsleden. In de loop van het jaar gingen tien personeelsleden met pensioen en verlieten er zes het GO!.

Er werden vijf nieuwe personeelsleden in dienst genomen. Op 31 december 2015 werd het jaar afgesloten met 168 vastbenoemde en 36 contractuele personeelsleden in dienst bij de centrale administratieve diensten van het GO!. Door de besparingen en de noodzaak om continu bij te sturen zien we dat er een verschuiving optreedt naar meer contractuele tewerkstelling.

Personeelsplan

De personeelsbehoeften van de administratieve diensten van het GO! worden sinds 2013 opgenomen in een personeelsplan, waarin zowel de kwantitatief (aantal) als de kwalitatief (aard van de functies, uitgedrukt in functiefamilies) vereiste functies worden beschreven.

Met het aantreden van de toen nieuwe Vlaamse Regering op 25 juli 2014 werden bijkomende besparingen opgelegd, zowel qua aantal personeelsleden als qua personeelsbudget. In totaal moet tegen het einde van de legislatuur het aantal personeelsleden binnen de Vlaamse overheid met 1.950 koppen verminderd zijn. Aangezien het GO! in het verleden al meer bespaard heeft dan opgelegd (in de vorige legislatuur werd het aantal koppen verminderd van 321 naar 224, een besparing met 30,2%), mag de besparing hier beperkt blijven tot twee koppen tegen 2019. Maar het GO! moet op het personeelsbudget tegen het einde van de legislatuur wel 1,46 miljoen euro besparen. Dit betekent dat het aantal koppen toch noodgedwongen verder moet worden gereduceerd. Tegen het einde van de legislatuur moet het GO! het aantal koppen reduceren tot 222, op 31 december 2015 telde het GO! nog 204 koppen.

In opdracht van de Raad van 24 april 2015 werkte de centrale administratie een aangepast personeelsplan uit dat voorziet in een reductie van het aantal VTE om de opgelegde besparing op het personeelsbudget te kunnen realiseren tegen 2019. Er werd bepaald wat de kerntaken van de centrale diensten zijn, op welke wijze taken kunnen verbeterd of afgebouwd worden, met de nadruk op samenwerking en het vereenvoudigen en digitaliseren van taken. Daarbij werd rekening gehouden met de missie van het GO!, de gewenste strategie en de besparingen. De focus was dus drieledig: wat moeten we decretaal, wat moeten we vanuit strategisch oogpunt en hoe verhoudt zich dat t.a.v. de beschikbare budgetten? Deze oefening resulteerde in een gereduceerde personeelsomvang van 201 naar 178.

Het personeelsplan wordt in 2016 voor overleg met de vakorganisaties in het entiteitsoverlegcomité goedgekeurd. Stapsgevijs, via natuurlijke uitstroom en interne mobiliteit, zal naar het goedgekeurde personeelsplan toe gewerkt worden.

We willen hierbij toch aanstippen dat bij deze oefening duidelijk is geworden dat de opgelegde zware besparingen een hypotheek leggen op de goede werking van de centrale diensten van het GO!. Vermits er in het verleden al zware inspanningen zijn gedaan, blijft het GO! pleiten om minstens gedeeltelijk vrijgesteld te worden van de extra besparingen op het vlak van personeel.

6. Samen zorg dragen voor klachten

Sinds de klachtenprocedure¹⁰ van het GO! wordt toegepast, is er heel wat vooruitgang geboekt in de wijze waarop er met klachten wordt omgegaan. In tien jaar tijd werd de procedure intern en op maat verfijnd en werd een intern netwerk van klachtencoördinatoren op scholengroepniveau uitgebouwd. Het verslag is geëvolueerd van uitsluitend cijfermateriaal naar een gedocumenteerd en uitgebreid document, inclusief verbetervoorstellen en andere aanbevelingen.

Er gaat ook al geruime tijd bijzondere aandacht naar het herstellen van verstoorde onderlinge relaties, het vereenvoudigen en laagdrempelig maken van de klachtenprocedure en het systematisch monitoren van klachten en deelaspecten ervan. Op die manier wordt het behandelen van klachten een waardevol kwaliteitsinstrument: men kan de dienstverlening immers voortdurend verbeteren en finaal zo klachten voorkomen.

De centrale diensten van het GO! werken op dit vlak samen met de scholengroepen: de centrale klachtencoördinator houdt contact met het netwerk van klachtencoördinatoren in de scholengroepen en de algemeen directeurs die verantwoordelijk zijn voor het behandelen van klachten.

Klachten die leven moeten zoveel mogelijk geuit worden en onmiddellijk op de juiste plaats in de organisatie terechtkomen. De aanpak van de directeur staat voorop: de klacht moet direct en informeel behandeld worden op de plaats waar ze zich voordoet. Dit maakt het mogelijk om snel en gepast te reageren.

Uit de cijfers blijkt dat de directeurs er vaak in slagen om tot een oplossing te komen en een conflict te ontmijnen of in de kiem te smoren. Bereid zijn om te luisteren en begrip tonen - vaak met het nodige geduld - zijn hierbij van cruciaal belang. Klachten beschouwen als een opportuniteit voor kwaliteitsverbetering is radicaal anders dan ernaar te kijken als een noodzakelijk kwaad. Klachten bezorgen ons concrete en bruikbare informatie over onze werking. Ze kunnen tekortkomingen aan het licht brengen. Het zijn dan ook waardevolle instrumenten voor feedback en kwaliteitsverbetering.

Door klachten consistent te registreren kunnen de centrale diensten en de scholengroepen detecteren wat er leeft en indien nodig hun dienstverlening hieraan aanpassen.

Klachten in cijfers

In 2015 ontving het GO! 324 klachten. Tegenover de 381 klachten uit 2014 is dit een daling van het aantal klachten met 15%. De plotse toename met 46% tussen 2013 en 2014 wordt hierdoor voor een deel terug afgezwakt.

Twaalf van de 28 algemeen directeurs behandelen zelf de klachten, soms ondersteund door een medewerker. In de andere scholengroepen fungeert een medewerker als klachtencoördinator en als aanspreekpunt voor de eigen scholen en instellingen. De centrale klachtencoördinator fungeert als meldpunt, ook voor meldingen en klachten die conform de GO! klachtenprocedure aan de scholen of scholengroepen moeten gericht worden. Over alle scholengroepen en alle onderwijsniveaus heen werden in totaal 74 meldingen en klachten geregistreerd. Het merendeel van de klagers werd doorverwezen naar de school/instelling of scholengroep waar de klacht zich voordeed en de behandeling aangewezen was. Een 10-tal klachten werd - in samenspraak met de klager - integraal voor behandeling doorgestuurd naar de scholengroep in kwestie. Bij tien andere klachten werd vanuit de school of scholengroep expliciet om ondersteuning gevraagd.

¹⁰ Op 3 december 2004 heeft de Raad van het GO! deze procedure goedgekeurd en daarmee invulling gegeven aan de bepalingen van het Vlaamse klachtendecreet van 1 juni 2001 en de bijbehorende omzendbrief waaraan ook alle GO! scholen en instellingen onderhevig zijn.

Het aantal centrale registraties is sterk afgenomen in vergelijking met de voorbije jaren. De klachtenprocedure op het niveau van de scholen of instellingen en scholengroepen raakt verder of beter ingeburgerd. Klachten die op dat niveau worden opgevolgd, worden nu ook daar ingediend.

Over de werking van de centrale diensten zelf en hun personeelsleden werden in 2015 twee meldingen genoteerd, waarvan er slechts één resulteerde in een klacht. We zagen het aandeel klachten van personeelsleden toenemen van 17% in 2013 naar 26% in 2014. In 2015 zet deze trend zich verder: het klimt verder op tot 33%. Het aandeel klachten van ouders daarentegen daalt van resp. 68% in 2013 over 60% in 2014 tot 55% in 2015. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat personeelsleden pas sinds 2012 gebruik kunnen maken van de Vlaamse klachtenprocedure en dat ze stilaan hun weg ernaartoe hebben gevonden.

Een klacht werd gemiddeld op 23 dagen behandeld.

Het klachtenbeeld vertoont dezelfde grote thema's als de voorbije jaren. Volgens de scholengroepen hebben ouders vooral problemen met:

1. de houding of handeling van directeurs en personeelsleden;
2. de zorg voor en begeleiding van leerlingen;
3. de informatieverstrekking op school;
4. orde- en tuchtmaatregelen ten aanzien van leerlingen;
5. financiële aangelegenheden;
6. de materiële staat van schoolgebouwen en leslokalen.

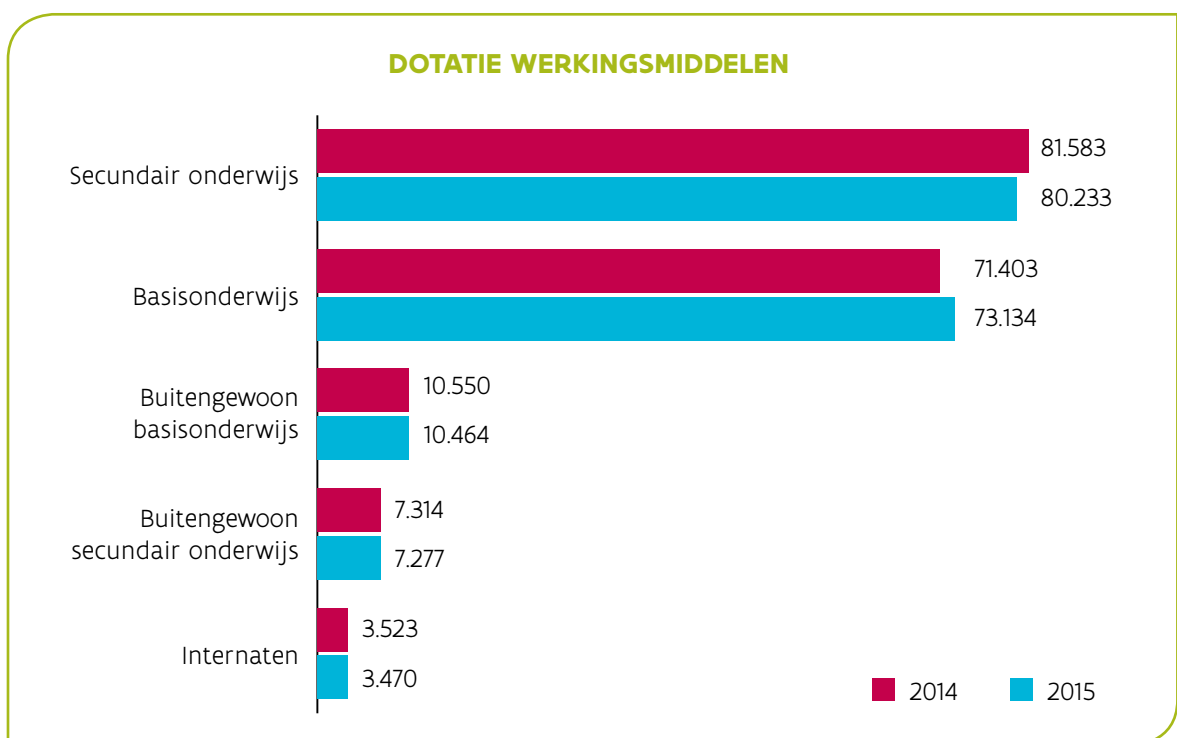
7. Werkingsmiddelen

Scholengroepen

Dotaties

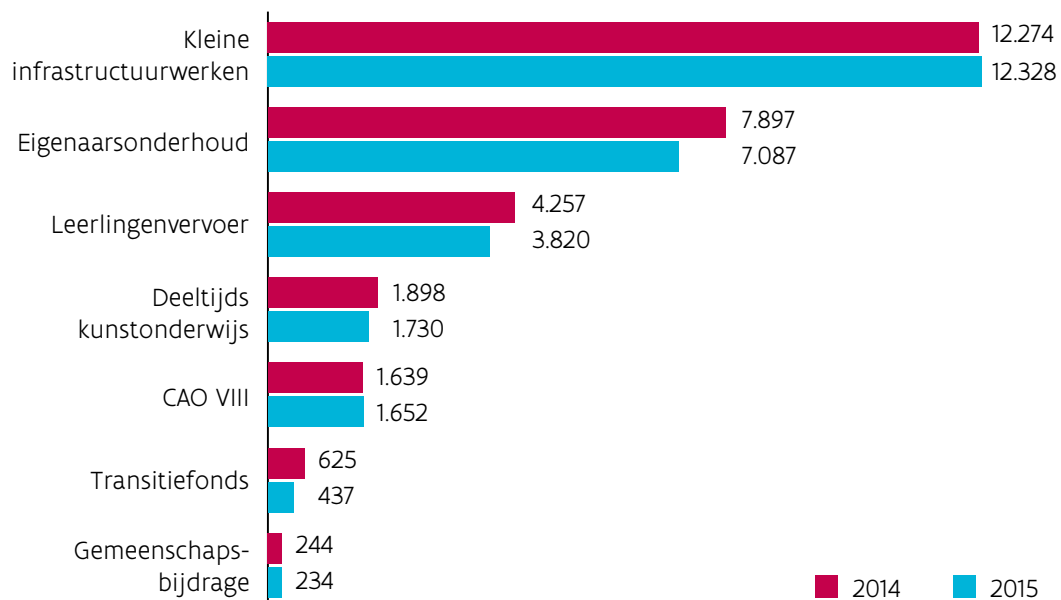
De Vlaamse overheid kent jaarlijks dotaties toe voor onderwijsinstellingen (per onderwijsniveau) enerzijds en dotaties voor allerlei andere aspecten anderzijds. Het Agentschap voor Onderwijsdiensten betaalt de dotaties rechtstreeks uit aan de scholengroepen op basis van verdelingscriteria die vastgelegd worden door de Raad GO!

Hieronder een overzicht van de dotaties voor werkingsmiddelen en de andere dotaties die in 2015 werden toegekend. Het gaat om een totaal bedrag van € 201,866 miljoen.

ANDERE DOTATIES

De evoluties zijn voornamelijk het gevolg van de besparingen door de Vlaamse overheid. In het gewoon leerplichtonderwijs, en meer specifiek het basisonderwijs, is de dotatie ondanks de besparingen in absolute termen gestegen. Dat is te danken aan het feit dat het aantal leerlingen in het GO! gestegen is. Maar in werkelijkheid heeft de overheid in 2015 bespaard op het bedrag aan werkingsmiddelen per leerling. In het basisonderwijs werd dit bedrag met 2,8% verlaagd, in het secundair onderwijs met 4,5% in vergelijking met wat bij decreet is vastgelegd. Onderstaande tabel geeft een beeld van de toegekende bedragen per leerling.

Dotaties werkingsmiddelen	2014	2015
Secundair onderwijs	1.056,12	1.022,82
Basisonderwijs	743,80	730,81
Buitengewoon basisonderwijs	1.398,28	1.389,09
Buitengewoon secundair onderwijs	1.375,07	1.325,50

Geconsolideerde jaarrekening 2014

Hoe de scholengroepen en de centrale diensten van het GO! de middelen effectief hebben aangewend, komt tot uiting in de jaarrekeningen. De jaarrekeningen zijn een voorstelling van de financiële situatie van een instelling na alle verrichtingen van één boekjaar, en omvatten de balans, de resultatenrekening en de toelichting.

Het GO! wenst in de eerste plaats zijn sociaaleconomische functie als onderwijsverstrekker voor iedereen kwalitatief in te vullen. Vermits een scholengroep/school/centrale administratie, ongeacht zijn/haar sociale doelstelling, evenzeer onderworpen is aan economische wetmatigheden, waakt de Raad steeds over de economische leefbaarheid ervan op korte en lange termijn.

Hierna bespreken we de geconsolideerde cijfers van het hele GO! (de scholengroepen met de centrale diensten van het GO!). Er wordt hierin ook verwezen naar cijfers van de scholengroepen zonder de centrale diensten van het GO! (consolidatie scholengroepen). De centrale administratie neemt immers een groot deel van het vermogen voor haar rekening en vertoont een dermate verschillende structuur, dat het nuttig is ook de geconsolideerde jaarrekening van de scholengroepen zonder de centrale diensten van het GO! voor te stellen.

Eerst geven we hier de geconsolideerde jaarrekening van het GO! weer. Daarna komt de geconsolideerde jaarrekening van de scholengroepen aan de beurt.

Het gaat hierbij om het kalenderjaar 2014 omdat de geconsolideerde jaarrekening voor het GO! als net jaarlijks pas eind september ter goedkeuring aan de Raad wordt voorgelegd. De geconsolideerde jaarrekening over het kalenderjaar 2015 wordt op 23 september 2016 ter goedkeuring aan de Raad voorgelegd en moet voor 30 september 2016 worden neergelegd.

Geconsolideerde jaarrekening 2014 van het GO!					
	code	huidig boekjaar	vorig boekjaar	verschil	% verschil
ACTIVA		2014	2013	2014-2013	
VASTE ACTIVA	20/28	568.163.658	548.287.507	19.876.151	+3,63%
Immateriële vaste activa	21	476.243	688.449	-212.205	-30,82%
Positieve consolidatieverschillen		0	2.183	-2.183	-100,00%
Materiële vaste activa	22/27	567.616.703	547.475.942	20.140.761	+3,68%
Terreinen en gebouwen	22	362.897.771	364.251.953	-1.354.181	-0,37%
Installaties, machines en uitrusting	23	61.920.864	60.307.647	1.613.216	+2,67%
Meubilair en rollend materieel	24	53.247.460	52.420.261	827.199	+1,58%
Leasing en soortgelijke rechten	25	35.874	44.884	-9.010	-20,07%
Overige materiële vaste activa	26	347	1.178	-831	-70,54%
Activa in aanbouw en vooruitbetalingen	27	89.514.387	70.450.019	19.064.368	+27,06%
Financiële vaste activa	28	70.711	120.934	-50.223	-41,53%

VLOTTENDE ACTIVA	29/58	251.403.788	214.660.717	36.743.070	+17,12%
Vorderingen op meer dan één jaar	29	9.996	20.325	-10.329	-50,82%
Vorraden en bestellingen in uitvoering	3	4.480.391	4.883.582	-403.191	-8,26%
Vorderingen op ten hoogste één jaar	40/41	38.373.849	18.438.392	19.935.457	+108,12%
Geldbeleggingen	50/54	83.630.420	93.896.443	-10.266.023	-10,93%
Liquide middelen	55/58	119.140.498	92.493.304	26.647.195	+28,81%
Overlopende rekeningen	490/1	5.768.634	4.928.672	839.962	+17,04%
TOTAAL ACTIVA	20/58	819.567.445	762.948.225	56.619.221	+7,42%

Geconsolideerde balans - PASSIVA					
	code	huidig boekjaar	vorig boekjaar	verschil	% verschil
PASSIVA		2014	2013	2014-2013	
EIGEN VERMOGEN	10/15	731.593.410	685.885.045	45.708.364	+6,66%
Kapitaal	10	672.083.290	672.083.290	0	+0,00%
Reserves	13	22.360	22.360	0	+0,00%
Negatieve consolidatieverschillen		53.723	0	53.723	-
Overgedragen winst/verlies (+)/(-)	14	-303.031.290	-310.058.063	7.026.773	-2,27%
Kapitaalsubsidies	15	362.465.327	323.837.459	38.627.869	+11,93%
VOORZIENINGEN	16	1.164.909	673.397	491.512	+72,99%
Voorzieningen voor risico's en kosten	160/5	1.164.909	673.397	491.512	+72,99%
SCHULDEN	17/49	86.809.127	76.389.783	10.419.344	+14%
Schulden op meer dan één jaar	17	13.759	44.363	-30.605	-68,99%
Financiële schulden	170/4	0	27.139	-27.139	-100,00%
Borgtochten ontvangen in contanten	178	1.750	50	1.700	+3400,04%
Overige schulden	179	12.009	17.174	-5.165	-30,08%
Schulden op ten hoogste één jaar	42/48	69.663.062	60.048.721	9.614.341	+16,01%
Schulden op meer dan één jaar die binnen het jaar vervallen	42	83.395	69.006	14.389	+20,85%
Financiële schulden	43	23.627.179	16.242.631	7.384.548	+45,46%
Handelsschulden op ten hoogste één jaar	44	31.145.380	29.888.076	1.257.304	+4,21%
Schulden met betrekking tot belastingen, bezoldigingen en sociale lasten	45	9.176.737	8.698.076	478.661	+5,50%
Ontvangen vooruitbetalingen op bestellingen	46	3.813.861	3.178.986	634.875	+19,97%
Overige schulden	47/8	1.816.510	1.971.947	-155.436	-7,88%
Overlopende rekeningen	492/3	17.132.307	16.296.698	835.608	+5,13%
TOTAAL PASSIVA	10/49	819.567.445	762.948.225	56.619.221	+7,42%

Geconsolideerde resultatenrekening					
	code	huidig boekjaar	vorig boekjaar	verschil	% verschil
		2014	2013	2014-2013	
Operationele opbrengsten	70/74	383.009.545	367.152.642	15.856.904	+4,32%
Lopende opbrengsten	70	26.969.432	26.337.621	631.810	+2,40%
Voorraad goederen in bewerking en gereed product en bestellingen in uitvoering: toename/afname (+)/(-)	71	0	0	0	-
Geproduceerde vaste activa	72	0	0	0	-
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	73	286.694.483	278.224.781	8.469.702	+3,04%
Andere operationele opbrengsten	74	69.345.631	62.590.239	6.755.392	+10,79%
Operationele kosten	60/64	382.073.365	381.185.021	888.344	+0,23%
Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen (+)/(-)	60	24.216.530	23.130.620	1.085.909	+4,69%
Diensten en diverse goederen	61	188.768.015	193.804.179	-5.036.164	-2,60%
Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	62	113.457.384	108.617.691	4.839.694	+4,46%
Afschrijvingen en waarderverminderingen op immateriële en materiële vaste activa	630	51.704.687	52.230.982	-526.295	-1,01%
Waardeverminderingen op voorraden, bestellingen in uitvoering en handels- en overige vorderingen: toevoegingen/terugnemingen (+)/(-)	631/4	1.001.289	339.827	661.462	+194,65%
Voorzieningen: toevoegingen/bestedingen en terugnemingen (+)/(-)	635/7	491.512	545.248	-53.736	-9,86%
Inkomensoverdrachten	6401/3	763.486	820.395	-56.909	-6,94%
Andere operationele kosten	6404/5	1.670.463	1.696.079	-25.616	-1,51%
Operationeel resultaat (+)/(-)		936.180	-14.032.380	14.968.559	-106,67%
Financiële opbrengsten	75	1.431.048	1.628.037	-196.989	-12,10%
Financiële kosten	65	113.506	125.543	-12.036	-9,59%
Financieel resultaat (+)/(-)		1.317.542	1.502.494	-184.953	-12,31%
Uitzonderlijke opbrengsten	76	6.990.564	5.448.109	1.542.455	+28,31%
Uitzonderlijke kosten	66	2.338.024	1.516.776	821.248	+54,14%
Uitzonderlijk resultaat (+)/(-)		4.652.540	3.931.333	721.207	+18,35%
GECONSOLIDEERD(E) WINST/VERLIES (+)/(-)		6.906.261	-8.598.553	15.504.814	-180,32%

Geconsolideerde resultatenrekening					
	code	huidig boekjaar	vorig boekjaar	verschil	% verschil
		2014	2013	2014-2013	
Te bestemmen winstsaldo (+)		0	0	0	-
Te verwerken verliessaldo (-)		-303.031.290	-310.058.063	7.026.773	-2,27%
Te bestemmen winst van het jaar (+)		6.906.261	0	6.906.261	-
Te verwerken verlies van het jaar (-)		0	-8.598.553	8.598.553	-100,00%
Positieve consolidatieverschillen op het resultaat (+)		120.512	0	120.512	-
Negatieve consolidatieverschillen op het resultaat (-)		0	-703.712	703.712	-100,00%
Overgedragen winst van het vorige boekjaar (+)	790	0	0	0	-
Overgedragen verlies van het vorige boekjaar (-)	690	-310.058.063	-300.755.798	-9.302.265	+3,09%
Onttrekking aan het eigen vermogen	791/2	0	0	0	-
Toevoeging aan het eigen vermogen (-)	691/2	0	0	0	-
Over te dragen resultaat		303.031.290	310.058.063	-7.026.773	-2,27%
Over te dragen winst (-)	693	0	0	0	-
Over te dragen verlies (+)	793	303.031.290	310.058.063	-7.026.773	-2,27%

Geconsolideerde jaarrekening 2014 van de scholengroepen van het GO!

Geconsolideerde balans - ACTIVA					
	code	huidig boekjaar	vorig boekjaar	verschil	% verschil
ACTIVA		2014	2013	2014-2013	
VASTE ACTIVA	20/28	110.710.958	107.299.264	3.411.693	+3,18%
Immateriële vaste activa	21	270.586	333.227	-62.642	-18,80%
Positieve consolidatieverschillen		0	0	0	-
Materiële vaste activa	22/27	110.422.725	106.948.622	3.474.103	+3,25%
Financiële vaste activa	28	17.647	17.415	232	+1,33%
VLOTTENDE ACTIVA	29/58	142.746.183	129.637.886	13.108.297	+10,11%
Vorderingen op meer dan één jaar	29	9.996	20.325	-10.329	-50,82%
Voorraden en bestellingen in uitvoering	3	4.379.405	4.676.078	-296.672	-6,34%
Vorderingen op ten hoogste één jaar	40/41	16.791.525	14.688.126	2.103.399	+14,32%
Geldbeleggingen	50/54	11.958.420	21.430.443	-9.472.023	-44,20%
Liquide middelen	55/58	104.829.379	84.202.767	20.626.613	+24,50%
Overlopende rekeningen	490/1	4.777.457	4.620.148	157.310	+3,40%
TOTAAL ACTIVA	20/58	253.457.141	236.937.150	16.519.991	+6,97%

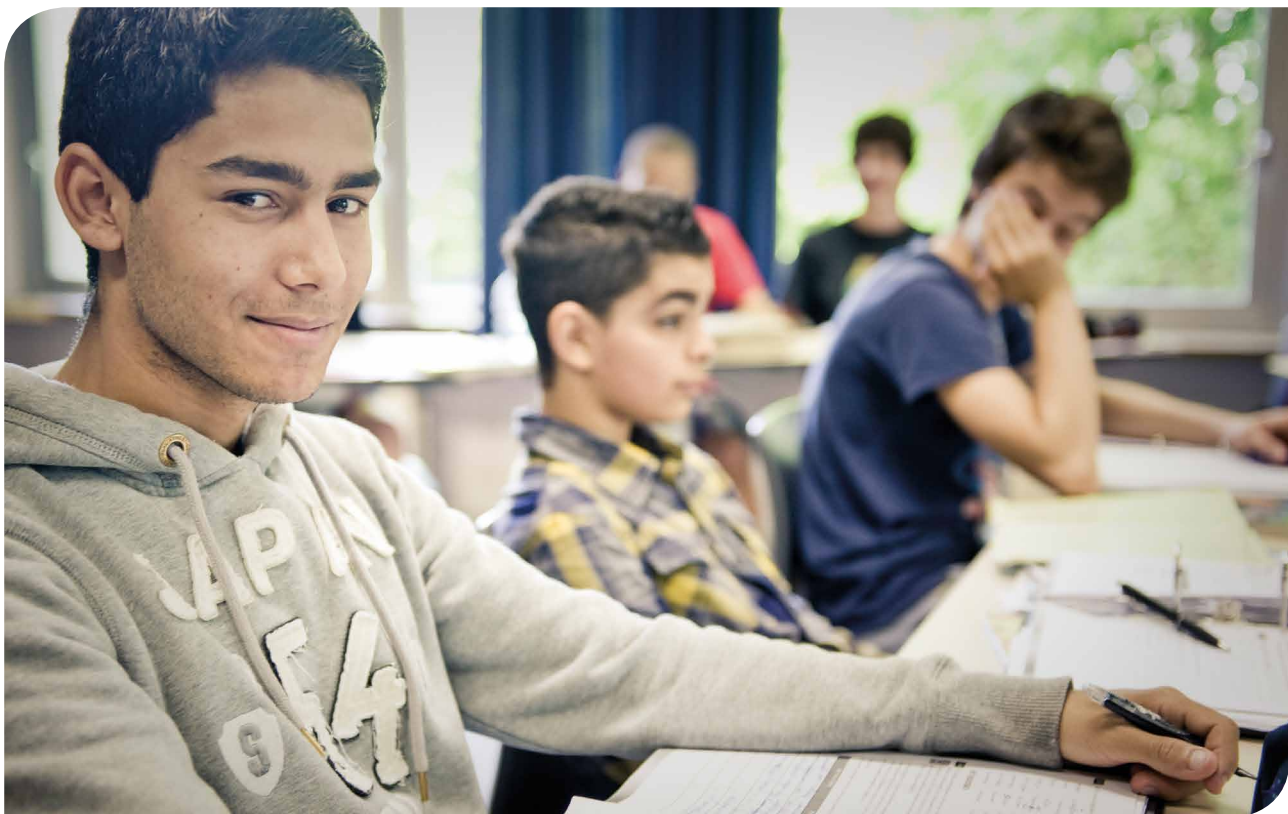

Geconsolideerde balans - PASSIVA					
	code	huidig boekjaar	vorig boekjaar	verschil	% verschil
PASSIVA		2014	2013	2014-2013	
EIGEN VERMOGEN	10/15	201.334.332	186.869.815	14.464.518	+7,74%
Kapitaal	10	105.681.211	105.681.211	0	+0,00%
Reserves	13	22.360	22.360	0	+0,00%
Negatieve consolidatieverschillen		601.791	73.853	527.938	+714,85%
Overgedragen winst/verlies (+)/(-)	14	94.960.118	81.009.648	13.950.470	+17,22%
Kapitaalsubsidies	15	68.852	82.742	-13.890	-16,79%
VOORZIENINGEN	16	769.578	278.066	491.512	+176,76%
Voorzieningen voor risico's en kosten	160/5	769.578	278.066	491.512	+176,76%
SCHULDEN	17/49	51.353.231	49.789.270	1.563.961	+3,14%
Schulden op meer dan één jaar	17	13.759	44.363	-30.605	-68,99%
Financiële schulden	170/4	0	27.139	-27.139	-100,00%
Borgtochten ontvangen in contanten	178	1.750	50	1.700	+3400,04%
Overige schulden	179	12.009	17.174	-5.165	-30,08%
Schulden op ten hoogste één jaar	42/48	35.282.313	33.759.678	1.522.635	+4,51%
Schulden op meer dan één jaar die binnen het jaar vervallen	42	12.153	75.487	-63.334	-83,90%
Financiële schulden	43	0	0	0	-
Handelsschulden op ten hoogste één jaar	44	23.255.694	22.509.705	745.989	+3,31%
Schulden met betrekking tot belastingen, bezoldigingen en sociale lasten	45	6.378.999	6.026.508	352.491	+5,85%
Ontvangen vooruitbetalingen op bestellingen	46	3.813.861	3.178.986	634.875	+19,97%
Overige schulden	47/8	1.821.605	1.968.992	-147.386	-7,49%
Overlopende rekeningen	492/3	16.057.159	15.985.229	71.930	+0,45%
TOTAAL PASSIVA	10/49	253.457.141	236.937.150	16.519.991	+6,97%

Geconsolideerde resultatenrekening					
	code	huidig boekjaar	vorig boekjaar	verschil	% verschil
		2014	2013	2014-2013	
Operationele opbrengsten	70/74	334.980.690	320.620.204	14.360.486	+4,48%
Lopende opbrengsten	70	26.981.948	26.309.247	672.701	+2,56%
Voorraad goederen in bewerking en gereed product en bestellingen in uitvoering: toename/afname (+)/(-)	71	0	0	0	-
Geproduceerde vaste activa	72	0	0	0	-
Inkomens- en kapitaaloverdrachten	73	239.443.388	231.901.147	7.542.241	+3,25%
Werkingsdotaties	730	198.615.887	192.654.550	5.961.336	+3,09%
Investeringsdotaties	731	12.500.065	12.154.827	345.238	+2,84%
Andere	733	28.327.437	27.091.770	1.235.666	+4,56%
Andere operationele opbrengsten	74	68.555.354	62.409.810	6.145.545	+9,85%
Operationele kosten	60/64	323.016.859	318.644.722	4.372.136	+1,37%
Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen (+)/(-)	60	24.111.400	23.180.918	930.483	+4,01%
Diensten en diverse goederen	61	180.665.234	183.554.476	-2.889.241	-1,57%
Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	62	95.388.327	90.850.186	4.538.142	+5,00%
Afschrijvingen en waarderverminderingen op immateriële en materiële vaste activa	630	19.367.098	18.377.007	990.090	+5,39%
Waardeverminderingen op voorraden, bestellingen in uitvoering en handels- en overige vorderingen: toevoegingen/terugnemingen (+)/(-)	631/4	1.001.289	339.827	661.462	+194,65%
Vorzieningen: toevoegingen/bestedingen en terugnemingen (+)/(-)	635/7	491.512	149.917	341.595	+227,86%
Inkomensoverdrachten	6401/3	697.942	821.643	-123.701	-15,06%
Andere operationele kosten	6404/5	1.294.055	1.370.748	-76.693	-5,59%
Operationeel resultaat (+)/(-)		11.963.832	1.975.482	9.988.350	+505,62%
Financiële opbrengsten	75	1.145.510	1.347.723	-202.213	-15,00%
Financiële kosten	65	103.195	114.906	-11.711	-10,19%
Financieel resultaat (+)/(-)		1.042.315	1.232.817	-190.502	-15,45%
Uitzonderlijke opbrengsten	76	2.488.264	730.248	1.758.017	+240,74%
Uitzonderlijke kosten	66	1.575.075	778.151	796.924	+102,41%
Uitzonderlijk resultaat (+)/(-)		913.190	-47.904	961.093	-2006,31%
GECONSOLIDEERD(E) WINST/VERLIES (+)/(-)		13.919.336	3.160.396	10.758.940	+340,43%

Geconsolideerde resultatenrekening					
	code	huidig boekjaar	vorig boekjaar	verschil	% verschil
		2014	2013	2014-2013	
Te bestemmen winstsaldo (+)		94.960.118	81.009.648	13.950.470	+17,22%
Te verwerken verliessaldo (-)		0	0	0	-
Te bestemmen winst van het jaar (+)		13.919.336	3.160.396	10.758.940	+340,43%
Te verwerken verlies van het jaar (-)		0	0	0	-
Positieve consolidatieverschillen (+)		31.133	0	31.133	-
Negatieve consolidatieverschillen (-)		0	-14.063	14.063	-100,00%
Overgedragen winst van het vorige boekjaar (+)	790	81.009.648	77.863.315	3.146.333	+4,04%
Overgedragen verlies van het vorige boekjaar (-)	690	0		0	-
Onttrekking aan het eigen vermogen	791/2	0	0	0	-
Toevoeging aan het eigen vermogen (-)	691/2	0	0	0	-
Over te dragen resultaat		-94.960.118	-81.009.648	-13.950.470	+17,22%
Over te dragen winst (-)	693	-94.960.118	-81.009.648	-13.950.470	+17,22%
Over te dragen verlies (+)	793	0	0	0	-

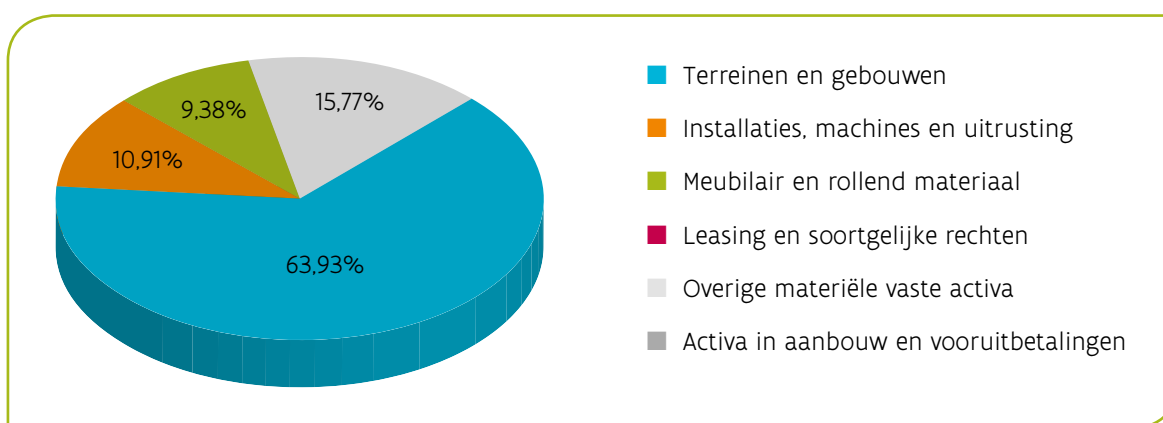

Geconsolideerde balans

De balans van het GO! bestaat voornamelijk uit investeringen of 'vaste activa' en uit beschikbare 'liquide' middelen.

Vaste activa (investeringen)

De actuele waarde van de investeringen bedraagt € 568 miljoen. Ze zijn als volgt verdeeld:

Terreinen en gebouwen, centraal beheerd door de administratieve diensten van het GO!, vertegenwoordigen het grootste deel van de investeringen, namelijk met een actuele (boek)waarde van € 452 miljoen (incl. die in aanbouw).

De andere vaste activa zijn voornamelijk in het bezit van de scholengroepen (95%) en hebben een totale boekwaarde van € 116 miljoen. Installaties vertegenwoordigen € 62 miljoen en rollend materieel (voornamelijk bussen) € 53 miljoen.

In 2014 werd voor € 61,5 miljoen in nieuwe gebouwen en gronden geïnvesteerd, terwijl er voor € 4,9 miljoen werd verkocht. Er werd ook voor € 15,2 miljoen aan nieuwe installaties, machines en uitrusting, € 5,4 miljoen aan meubilair en € 1,5 miljoen aan bussen aangekocht.

Vorraden

De voorraden vertegenwoordigen € 4,5 miljoen en bevinden zich voornamelijk bij de scholengroepen. Ze bestaan uit grondstoffen (44,2%), hulpstoffen (24,6%), brandstoffen voor verwarming (18,7%), goederen en materiaal bestemd voor verkoop (8,0%), gereed product (3,9%) en goederen in bewerking (0,6%).

Vorderingen

Einde 2014 waren de vorderingen bij de scholengroepen met € 2,1 miljoen (tot 14,32%) gestegen, bij de centrale diensten met € 18,3 miljoen (+390,2%) in vergelijking met einde 2013. Einde 2014 was immers het bij de begrotingscontrole 2014 toegekende ordonnanceringskrediet van de centrale diensten nog niet volledig ontvangen. Bijgevolg werd een vordering ter waarde van 18,4 miljoen ingeboekt voor het nog te ontvangen gedeelte. Dit verklaart de stijging in de vorderingen bij de centrale diensten.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen van het GO! bestaat uit de oorspronkelijke waarde van het patrimonium van het GO!, de gecumuleerde overgedragen resultaten uit het verleden en de investeringsdotatie die het GO! ontvangt om scholen te bouwen. In 2014 bedraagt het eigen vermogen € 732 miljoen.

Vreemd vermogen

Het vreemd vermogen is samengesteld uit leveranciersschulden en sociale schulden. In 2014 zijn de schulden sterk toegenomen met € 10,4 miljoen of 13,64%. Die stijging is helemaal toe te schrijven aan één bankrekening die eind 2014 voor € 23,6 miljoen in het rood stond: de CFO-bankrekening voor investeringen bij de centrale diensten. Deze zichtrekening bevat de middelen van het ordonnanceringskrediet en wordt beheerd door het Centraal Financieringsorgaan (CFO) en niet door het GO! zelf.

Dit negatieve saldo heeft twee redenen.

- De centrale diensten van het GO! hebben nog een vordering van € 18,4 miljoen ten aanzien van de Vlaamse Gemeenschap in verband met het ordonnanceringskrediet;
- Het bedrag van de door het GO! betaalde facturen overschrijdt het gestorte ordonnanceringskrediet.

De andere schulden zijn eind 2014 globaal gezien op hetzelfde peil gebleven als eind 2013.

Geconsolideerde resultatenrekening

Opbrengsten

De werkingsopbrengsten bestaan voor 75% uit dotaties, toelagen en subsidies, voor 18% uit andere operationele opbrengsten zoals schoolreizen, didactische uitstappen, inschrijvingen in het volwassenenonderwijs, boeken en buitenschoolse opvang en voor 7% uit schoolmaaltijden.

De dotaties, toelagen en subsidies zijn in 2014 gemiddeld met 3,04% gestegen ten opzichte van 2013. De werkingsdotaties zijn met 0,85% gestegen, ondanks de besparingen, maar te verklaren door de stijging van het aantal leerlingen. De investeringsdotaties zijn sterker toegenomen, namelijk met 15,32%. Deze dotaties worden pas in het resultaat genomen naarmate de afschrijvingen op de investeringen worden geboekt. Aangezien er meer werd geïnvesteerd dan afgeschreven is het ook normaal dat deze opbrengstpost hoger uitvalt. Op te merken valt hierbij dat bij een verouderd patrimonium het bedrag aan afschrijvingen laag ligt. De andere overdrachten bestaan voornamelijk uit andere dotaties, toelagen en subsidies van de Vlaamse Gemeenschap en van andere overheden (steden en gemeenten, Vlaamse Gemeenschapscommissie, ...). Zij zijn ook gestegen, meer bepaald met 7,55%.

De verkoop van schoolmaaltijden is toegenomen met 2,40%, de andere operationele opbrengsten ten slotte, zijn met 10,79% gestegen.

Er werden ook voor € 4,7 miljoen uitzonderlijke opbrengsten geboekt. Dit resultaat werd voornamelijk gecreëerd door de verkoop van vaste activa, hoofdzakelijk gronden en gebouwen. Het verschil tussen de verkoopopbrengst en de netto boek-

waarde werd als meer- of minderwaarde opgenomen in het uitzonderlijk resultaat van het boekjaar. In de meeste gevallen gaat het om volledig afgeschreven activa, waardoor de volledige verkoopopbrengst als meerwaarde wordt opgenomen.

Kosten

De werkingskosten gaan voor 49,4% naar de aankoop van diensten en diverse goederen, voor 29,7% naar de lonen, voor 13,5% naar afschrijvingen en voor 6,3% naar verkoop.

De kosten voor diensten en diverse goederen zijn met 2,6% (-€ 5,0 miljoen) gedaald. Bij de scholengroepen zijn ze met 1,6% (-€ 2,9 miljoen) gedaald, bij de centrale diensten van het GO! met 17,3% (-€ 2,0 miljoen). Dat is vooral te verklaren door de verhuizing van de centrale diensten van het GO! naar het Huis van het GO! aan de Willebroekkaai in Brussel eind 2013. Daarvoor werden extra kosten gedaan die zich in 2014 niet meer hebben voorgedaan.

De totale loonkosten zijn met 4,5% gestegen (€ 4,8 miljoen). De scholengroepen kennen een stijging met 5,0% of € 4,5 miljoen, voornamelijk omdat statutair meesters-, vak- en dienstpersoneel (betaald door het departement) vervangen werd door contractuelen (betaald door de scholengroepen). De centrale diensten van het GO! zien de lonen slechts met 1,9% toenemen (€ 332.000), te wijten aan de endogene groei¹¹.

De afschrijvingskosten zijn in 2014 globaal gezien bijna gelijk gebleven aan die van 2013 (-1,01%). Dit is het effect van enerzijds vaste activa die in 2014 hun totale afschrijfperiode hebben bereikt en niet meer verder worden afgeschreven, en anderzijds van een sterke toename van investeringen, zowel bij de scholengroepen (vooral installaties en materieel) als bij de centrale diensten van het GO! (gebouwen).

De financiële kosten zijn ten opzichte van 2013 met 9,6% teruggedrongen tot ruim € 125.000.

Resultaat van het boekjaar

Ondanks een operationeel tekort van € 6,9 miljoen bij zijn centrale diensten heeft het volledige GO! in 2014 een positief resultaat van € 6,9 miljoen euro gerealiseerd. De scholengroepen hebben in 2014 immers samen een positief resultaat van € 13,9 miljoen gerealiseerd, dat dit negatieve resultaat compenseert.

Ratioanalyse

Bij een overheidsinstelling zoals het GO! zijn de volgende ratio's het meest interessant om de financiële reserves van het GO! te analyseren. Met de term 'reserves' die binnen het GO! wordt gebruikt, worden dus de beschikbare financiële middelen bedoeld.

Liquiditeitsratio

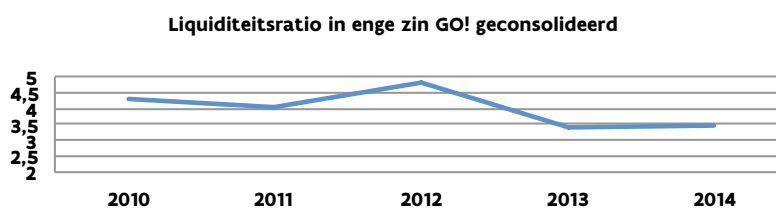
De liquiditeitsratio geeft aan in hoeverre men de kortlopende schulden kan aflossen zonder nieuwe financieringsbronnen te moeten aanspreken. Vanaf een waarde van 1 kan men hieraan voldoen en is men financieel gezond.

¹¹ Endogene groei betekent de meerkosten bovenop de loonkosten die ontstaan door verhogingen in schaal- en wedde-anciënniteit in het kader van de functionele loopbaan.

De scholengroepen hebben een gemiddelde liquiditeitsratio in enge zin van 3,86, wat duidt op een uiterst financieel gezonde situatie. Dit is de laatste vijf jaar stabiel gebleven.

Eind 2014 bedraagt dezelfde ratio bij de centrale diensten van het GO! 3,03, wat ongeveer gelijk is aan vorig jaar.

In de geconsolideerde jaarrekening 2014 heeft de liquiditeitsratio in enge zin van het GO! zo een waarde van 3,46.

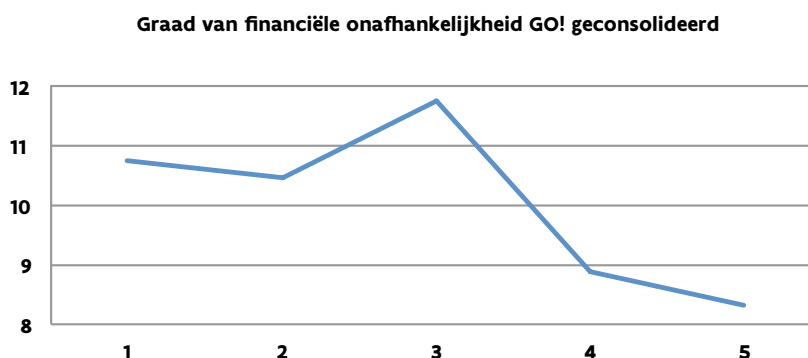

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio laat zien in welke mate de organisatie aan alle financiële verplichtingen kan voldoen. De scholengroepen hebben een gemiddelde graad van financiële onafhankelijkheid van 3,78, wat ook hier wijst op een financieel heel gezonde situatie. De laatste vijf jaar is deze ratio ook nauwelijks gewijzigd, net zoals de liquiditeitsratio.

Bij de centrale diensten van het GO! staat deze ratio eind 2014 op 17,85. Dit is veel lager dan de laatste jaren, om dezelfde reden als bij de daling van de liquiditeitsratio. Hoe dan ook blijft deze ratio enorm hoog doordat de centrale diensten van het GO! het gehele patrimonium in hun jaarrekening hebben staan.

Voor het hele GO! (geconsolideerd) bedraagt de ratio 8,94 in 2014. Dit is ook lager dan de vorige jaren, te verklaren door de ratio bij de centrale diensten van het GO!.

De centrale diensten

Voor de centrale diensten van het GO! (= zowel de administratieve als de pedagogische diensten) bespreken we de jaarrekening 2015¹². Conform het Rekendecreet bestaat de rapportage uit een 'bedrijfseconomisch luik' en een 'begrotingsluik'. De centrale administratie moet zowel een bedrijfseconomische (dus dubbel boekhouden) als een budgettaire boekhouding voeren, met een belangrijke focus op het budgettaire, aangezien zij als overheidsorgaan wordt beoordeeld op basis van deze uitvoeringen en begrotingen.

Op 11 maart 2016 keurde de Raad van het GO! de jaarrekening 2015 van de centrale administratie goed. In wat volgt bespreken we de bedrijfseconomische cijfers.

Eerst worden de cijfers van 2015 en 2014 opgesomd, zowel voor de activa (de bezittingen en te ontvangen middelen), de passiva (het vermogen en de schulden) als de resultatenrekening (kosten en opbrengsten) van de centrale diensten van het GO!, met inbegrip van de pedagogische diensten. Daarna volgt een korte inhoudelijke bespreking.

Balans

GO! Balans activa			
	code	huidig boekjaar	vorig boekjaar
		2015	2014
VASTE ACTIVA		496.569.873	459.599.636
Immateriële vaste activa (+)	21	37.286	205.658
Materiële vaste activa	22/27	494.332.587	457.193.979
Financiële vaste activa	28	2.200.000	2.200.000
VLOTTENDE ACTIVA		97.174.829	107.977.475
Vorderingen op meer dan één jaar	29	0	0
Vorraden en bestellingen in uitvoering	3	226.758	100.986
Vorderingen op ten hoogste één jaar	40/41	11.110.260	22.988.234
Geldbeleggingen	50/54	81.620.000	71.672.000
Liquide middelen (+)	54/58	4.011.293	12.227.947
Overlopende rekeningen (+)	490-491-495	206.518	988.308
TOTAAL		593.744.702	567.577.111

¹² De jaarrekening van de centrale diensten 2015 moet ten laatste eind maart 2016 ingediend zijn bij de Vlaamse overheid; voor het jaarverslag kunnen we dus de cijfers van 2015 bespreken. De geconsolideerde jaarrekening 2015 daarentegen moet pas tegen eind september 2016 ingediend worden.

GO! Balans passiva			
	code	huidig boekjaar	vorig boekjaar
		2015	2014
EIGEN VERMOGEN		574.421.665	530.809.869
Kapitaal (+)	10	566.402.079	566.402.079
Uitgiftepremies (+)	11		
Herwaarderingsmeerwaarden (+)	12		
Reserves (+)	13	0	0
Overgedragen winst (of verlies) (+/-)	14	-385.948.911	-397.988.684
Dotaties, subsidies, toelagen en soortgelijke (+)	15	393.968.498	362.396.475
Voorschot aan de vennoten op de verdeling netto-actief (-)	19		
VREEMD VERMOGEN		19.323.037	36.767.242
Voorzieningen en uitgestelde belastingen	16	395.331	395.331
Schulden op meer dan één jaar	17	0	0
Financiële schulden	170/174	0	0
Handelsschulden (+)	175		
Ontvangen vooruitbetalingen op bestellingen (+)	176		
Borgtochten ontvangen in contanten (+)	178		
Overige schulden (+)	179		
Schulden op ten hoogste één jaar	42/48	18.045.157	35.297.480
Schulden op meer dan één jaar die binnen het jaar vervallen	42		
Financiële schulden (+)	43	8.305.309	23.627.179
Handelsschulden op ten hoogste één jaar (+)	44	7.329.731	8.916.536
Ontvangen vooruitbetalingen op bestellingen (+)	46		
Schulden met betrekking tot belastingen, bezoldigingen en sociale lasten (+)	45	2.403.937	2.752.586
Overige schulden (+)	47/48	6.180	1.180
Overlopende rekeningen (+)	492-493-496	882.548	1.074.430
TOTAAL		593.744.702	567.577.111

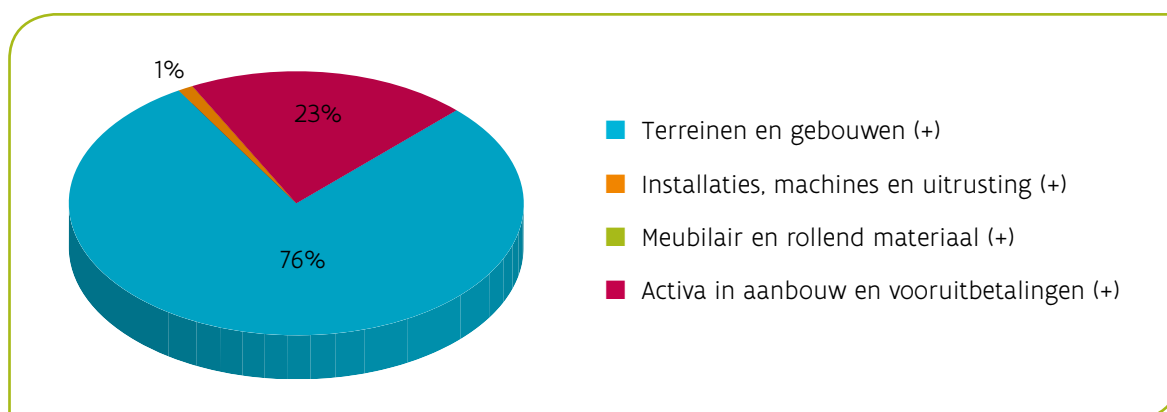
Resultatenrekening

GO! Resultatenrekening			
	code	huidig boekjaar	vorig boekjaar
		2015	2014
Operationele opbrengsten	70/74	57.637.869	50.090.291
Operationele kosten (-)	60/64	-56.518.121	-60.792.388
Operationeel resultaat		1.119.747	-10.702.096
Financiële opbrengsten	75	160.679	280.243
Financiële kosten (-)	65	-9.880	-10.144
Financieel resultaat		150.798	270.100
Resultaat uit de gewone activiteiten (voor belastingen)		1.270.545	-10.431.997
Uitzonderlijke opbrengsten	76	11.182.284	5.099.633
Uitzonderlijke kosten (-)	66	-413.057	-1.601.317
Uitzonderlijk resultaat		10.769.228	3.498.315
NETTO RESULTAAT VAN HET JAAR (voor belastingen)		12.039.773	-6.933.681
Belastingen op het resultaat	67/77	0	0
NETTO RESULTAAT VAN HET JAAR (na belastingen) (verlies (-))		12.039.773	-6.933.681
TE BESTEMMEN NETTO RESULTAAT VAN HET BOEKJAAR (verlies (-))		12.039.773	-6.933.681

Bespreking

Voor het boekjaar 2015 realiseren de centrale diensten van het GO! een tekort van € 6,93 miljoen, terwijl voor 2014 het tekort € 12,46 miljoen bedroeg. Dit is te zien op het einde van de resultatenrekening. Zowel voor 2014 als 2015 is dit tekort hoofdzakelijk toe te schrijven aan afschrijvingen op gebouwen.

ACTIVA

Gebouwen en terreinen

Gebouwen en terreinen vormen het hoofdbestanddeel aan bezittingen van het GO!. Ze ondergaan de tand des tijds (slijtage en veroudering) en worden daarom elk jaar voor een bepaalde waarde afgeschreven. Afschrijvingen zijn louter boekhoudkundige bedragen, geen uitgaven in geld, maar ze vormen wel op het eerste zicht de grootste kostenpostsoort in de GO! boekhouding. Afschrijven is boekhoudkundig tot uitdrukking brengen dat de waarde van onze gebouwen over een bepaalde periode gedaald is.

Sinds 2010 worden gebouwen die in aanbouw zijn maar nog niet werden opgeleverd, geboekt op een rekening 'vaste activa in aanbouw'. Pas wanneer een gebouw is opgeleverd, wordt dit overgeboekt naar een activarekening met de bijbehorende afschrijvingen. Vanaf dat moment start de afschrijfstermijn. Zolang een gebouw niet is opgeleverd, blijft de waarde geregistreerd op 'vaste activa in aanbouw'. Dit verklaart waarom de materiële vaste activa binnen de tabel 'Activa' stijgen maar de bijbehorende afschrijvingen lager liggen dan het voorgaande jaar.

De centrale diensten van het GO! ontvangen van de overheid middelen om te investeren in schoolgebouwen. Om het huidige actief op peil te houden en zelfs te kunnen vernieuwen, aangepast aan de huidige noden, en om voldoende nieuwe scholen te kunnen bouwen voor de leerlingeninstroom, heeft het GO! meer middelen nodig dan wat nu wordt toegekend. Bij een boekhoudkundige afschrijvingstermijn van 33 jaar is er jaarlijks een budget van € 119 miljoen nodig voor de vervangingsinvesteringen in plaats van de € 61,5 miljoen die bijvoorbeeld geïnvesteerd werden in 2014. Al jaren aan een stuk is hiervoor in onvoldoende middelen voorzien; dus zou ook de discrepantie uit het verleden, die voorlopig alsmat groter wordt, extra weggewerkt moeten worden. Tal van gebouwen bij het GO! zijn immers ouder dan 33 jaar en dus al volledig afgeschreven.

Beschikbare financiële middelen

De geldbeleggingen en de liquide middelen, langs de activazijde, die samen de financiële middelen uitmaken, zijn met bijna € 1,73 miljoen gestegen in vergelijking met 2014, terwijl ze vorig jaar ook gestegen waren met bijna € 5,12 miljoen.

PASSIVA

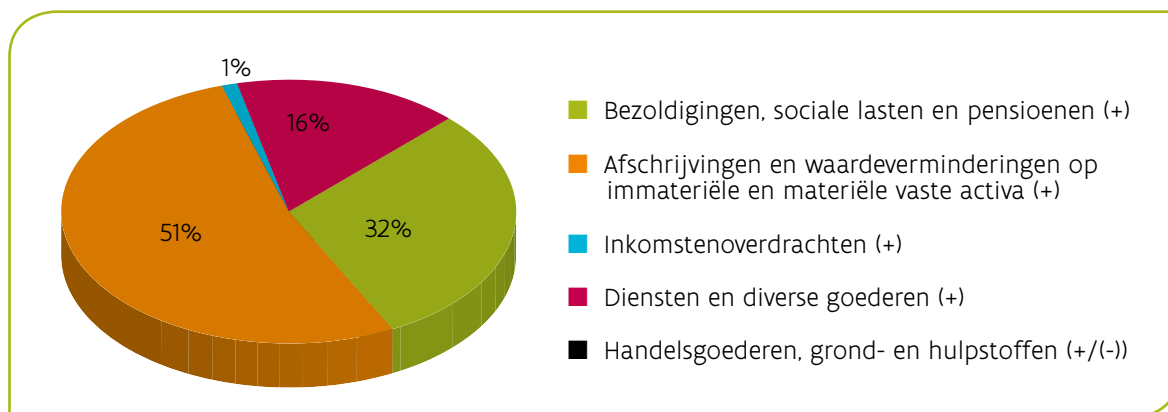
Eigen vermogen

Het eigen vermogen van het GO! is samengesteld uit de oorspronkelijke waarde van het gebouwenpatrimonium, de gecumuleerde netto verliezen uit het verleden en de investeringsdotatie die het GO! jaarlijks ontvangt om scholen te bouwen.

Vreemd vermogen

Het vreemd vermogen is samengesteld uit leveranciersschulden en sociale schulden. Eind 2015 vertoonde een van de zichtrekeningen een negatief saldo van € 8,31 miljoen. De zichtrekening waarop de middelen van het ordonnanceringskrediet worden gestort, wordt beheerd door het Centraal Financieringsorgaan (CFO) en niet door het GO! zelf. Aangezien het GO! meer heeft uitgegeven dan het voor 2015 toegekende betalingskrediet, vertoonde deze rekening op het einde van het boekjaar een negatief saldo. Dit negatief saldo werd als financiële schuld opgenomen langs de passiefzijde van de balans.

RESULTATENREKENING

Personeelskosten

De personeelskosten vormen de grootste uitgavenpost en omvatten de volledige bruto loonkosten (werkgeversbijdrage RSZ inbegrepen), de kosten voor het woon-werkverkeer, de bijdragen in het kader van het fonds voor overlevingspensioenen en de pensioenpool voor statutaire personeelsleden, en de voorziening voor het vakantiegeld dat in 2016 wordt uitbetaald. Voor de centrale administratieve en pedagogische diensten samen bedragen ze € 17,78 miljoen.

Ten opzichte van vorig boekjaar betekent dit een daling met € 393.903 of 2%, die te wijten is aan de daling van het personeelsbestand met 10 VTE's.

Uitzonderlijke opbrengsten

Bij de verkoop van vaste activa, hoofdzakelijk gronden en gebouwen, wordt het verschil tussen de verkoopopbrengst en de netto boekwaarde als meer- of minderwaarde opgenomen in het uitzonderlijk resultaat van het boekjaar. In 2015 werd voor € 11,17 miljoen meerwaarde op verkopen gerealiseerd, € 6,27 miljoen meer ten opzichte van 2014. In alle gevallen gaat het om volledig afgeschreven activa, waardoor de volledige verkoopopbrengst als meerwaarde wordt opgenomen.

Besparingen

In 2015 zette de Vlaamse overheid de opgelegde besparingen verder. Tegelijk met de lage rentevoeten hebben deze besparingen de financiële middelen van het GO! verder verminderd. Een groot deel van de uitgaven van het GO! gaat naar vaste contracten (ICT, huisvesting) en personeelskosten. De opgelegde besparingen hebben de beleidsruimte die in het verleden al beperkt was, helemaal weggenomen.

Allemaal VIP Helemaal Go!

